

ВІСНИК VJESNIK

української громади в Хорватії

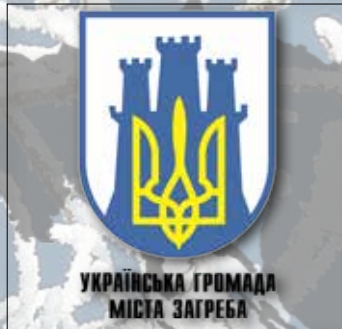
ukrajinske zajednice u Hrvatskoj

Номер 46, 6/2016.

Broj 46, 6/2016.

УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДА РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДА
МІСТА ЗАГРЕБА

КОТ УКРАЇНЦІВ "КАРПАТИ"
ЛЮБЛЯНА

Izdavač: **Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske**
Vidauecъ: **Українська громада Республіки Хорватія**
Kardinala Alojzija Stepinca 45, 32 000 Vukovar
Tel: 032/493-224 ; Fax: 032/493-224
e-mail: ukrajinskazajednica.hr@gmail.com
MB: 2331748 ; OIB: 35971824466
Žiro račun: **PBZ HR4823400091110579040**
Uredništvo Vjesnika: **Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek**
Tel: 098/ 1933-288 ; e-mail: vjesnikuz@gmail.com ; ISSN 1847-327X
"Vjesnik" je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje
Naklada: **1000 primjeraka**
Tisak: **Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek**

Za издавця: **Михайло Семенюк**
Za издавача: **Mihajlo Semenjuk**
Головний редактор: **Оксана Мартинюк**
Glavni urednik: **Oksana Martinjuk**
Редакція: **Борис Гралюк, Микола Застрижний, Іван Семенюк, Віктор Камінський, Славко Бурда, Олеся Беч**
Uredništvo: **Boris Graljuk, Nikola Zastrižni, Ivan Semenjuk, Viktor Kaminskyj, Slavko Burda, Olesja Beč**
Лектор хорватської мови: **Нівес Романек**
Lektor hrvatskog jezika: **Nives Romanjek**
Дизайн та комп'ютерна верстка: **Назар Стурко**
Dizajn i kompjuterski prijelom: **Nazar Sturko**

ЗМІСТ - SADRŽAJ

NOVOSTI IZ SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE

- 4 Seminar o primjeni novih kriterija financiranja programa kulturne autonomije i metodologije njihova praćenja i vrednovanja.
4 10. VEČER NACIONALNIH MANJINA U BJELOVARU.
5 Ukraїнці Хорватії відзначили чергову річницю Голодомору в Україні. *Оксана Мартинюк*
5 Ukrajinci odali počast žrtvama Holodomora. *D. Celing*

NOVOSTI IZ DJELATNOSTI UKRAJINSKE ZAJEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE

НОВИНИ З ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

- 6 Sjećanje na žrtve Holodomora u Zagrebu. *Slavko Burda*
7 Molitva za žrtve Holodomora u Zagrebu. *Slavko Burda*
7 Holodomor 1933. *Sergej Burda*
9 Suze neisplakane. *Marija Vasilj*
9 U Šumeću obilježena tužna obljetnica Holodomora u Ukrajini. *Antonia Ostojić*
10 U Kaniži obilježeno sjećanje na žrtve Holodomora u Ukrajini. *Lidija Has*
10 Схиляємо голови у скорботі перед мільйонами жертв Голодомору в Україні.
11 Відзначено 25-у річницю взаємного визнання України й Хорватії та 25-у річницю Збройних Сил України. *Посольство України в РХ*
12 Obilježena 25. obljetnica uzajamnog priznanja Ukrajine i Hrvatske i 25. obljetnica osnutka Oružanih Snaga Ukrajine. *Veleposlanstvo Ukrajine u RH*
12 Tužna vijest.
12 РАЇСІ ІВАНІВНІ ТРОСТИНСЬКІЙ УСЛІД. *Тетяна Фудерер*
13 Rajisa Ivanivna... *Jevgenij Paščenko*
14 Dani sjećanja na žrtve Vukovara. *Olesja Beč*
15 Izašla nova knjiga "Sjećanja" Grigorija Bordukala. *Slavko Burda*
16 U Zagrebu tiskana knjiga "Putujem Ukrajinom". *Sergej Burda*
17 Članak Veleposlanika Ukrajine u Hrvatskoj Oleksandra Levčenko "Plenković je u Ukrajini od ruske agresije branio Europu"

ВІСТІ З УКРАЇНИ - VIJESTI O UKRAJINI

- 18 Plenković i Grojsman otvorili hrvatsko-ukrajinski gospodarski forum.
19 PLENKOVIĆ U KYJIVU.
20 Plenković: Hrvatska želi pomoći u pridruživanju Ukrajine EU-u.
20 Ukrajinsko-hrvatski gospodarski forum.
21 GRMLJAVINA IZ KREMLJA NAKON PLENKOVIĆEVA PRIJEDLOGA ZA POSJETA UKRAJINI.
21 Plenković odgovorio na oštre kritike iz ruskog Ministarstva vanjskih poslova.
22 Прем'єр Хорватії вшанував пам'ять Героїв Небесної сотні.
22 Японія стала єдиною країною Азії, яка підтримує санкції проти РФ через окупацію Криму.

DJELATNOST NAŠIH DRUŠTAVA

ДІЯЛЬНІСТЬ НАШИХ ТОВАРИСТВ

- 23 У Осієку в творчій атмосфері відбулася «Різдвяна майстерня». *Олеся Мартинюк*
23 День святого Миколая в Осієку. *Лідія Стурко Калуджер*
24 Šumećani deveti put primili i ugostili u svom selu ansambl iz Ukrajine. *Tomo Lučanović*
25 U Osijeku održana manifestacija "Na krilima pjesme". *Olesja Martinjuk*
26 U Vukovaru održana književno-dramska večer "Dramaturgija – stranac ili gost". *Olesja Beč*
26 Uspješan nastup UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod u Petrinji. *Jasna Bek*
27 Nastup UKPD-a "Taras Ševčenko" na 10. večeri nacionalnih manjina u Bjelovaru. *Lidija Has*
27 Adventski sajam i koncert božićnih pjesama u Lipovljanima. *Ivan Semenjuk*
28 U Kaniži proslavljen blagdan Svetog Nikole. *Lidija Has*
28 Sveti Nikola stigao u Slavonski Brod – i dječici i odraslima! *Nives Romanjek*
28 Posjet Svetog Nikole djeci KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani. *Ivan Semenjuk*

POVIJESNE LIČNOSTI UKRAJINE

- 29 Preživjeli svjedoci Holodomora - Disidentski heroizam Levka Lukjanenka. *Sergej Burda*
31 Najviše spomenika u svijetu postavljeno piscu Tarasu Ševčenku. *Lidija Sturko Kaluder*

Na naslovnoj stranici: Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" iz Kaniže na X. večeri nacionalnih manjina u Bjelovaru.

Na zadnjoj stranici: Folklorni ansambl "Džerelo" iz Ljviva, Ukrajina.

Seminar o primjeni novih kriterija financiranja programa kulturne autonomije i metodologije njihova praćenja i vrednovanja

U Zagrebu je 28. listopada u Domu Hrvatskog novinarskog društva održan edukativni seminar o primjeni novih Kriterija financiranja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologije praćenja i vrednovanja provedbe financijskih programa.

Na seminaru u organizaciji Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske prisustvovalo je 150 predstavnika udruga i ustanova nacionalnih manjina čiji se programi kulturne autonomije sufinanciraju sredstvima Državnog proračuna putem Savjeta. Seminar je otvorio predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske Aleksandar Tolnauer, te upoznao i informirao sudionike seminara o novim Kriterijima financira-

nja i ugovaranja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina i metodologiji praćenja i vrednovanja provedbe financijskih programa usvojenih na sjednici Savjeta za nacionalne manjine 10. studenog 2016. godine.

U svom izlaganju predsjednik Savjeta istaknuo je da su i dosadašnji Kriteriji i Metodologija bili prilagođeni standardima financiranja civilnog društva u Europskoj uniji, a novim su aktom na jednom mjestu utvrđene pretpostavke koje udruge i ustanove nacionalnih manjina trebaju ispunjavati pri zahtjevu za dodjelu potpore iz Državnog proračuna, a čime je osigurano ujednačeno izvještavanje o utrošku sredstava. Hajdica Filipčić, voditeljica Odjela za neprofitno računovodstvo i izvještavanje Službe za državno

računovodstvo i računovodstvo neprofitnih organizacija Ministarstva financija, izložila je sudionicima relevantne podatke vezane uz vođenje dokumentacije o namjenskom utrošku proračunskih sredstava, mjere kontrola i standarde koji će se primjenjivati na neprofitne organizacije.

Zamjenik predstojnika Stručne službe Savjeta Tibor Varga predstavio je novine propisane novim Kriterijima koje se odnose na kriterije financiranja i ugovaranja programa, kriterije za pojedine vrste programa i maksimalne iznose utroška sredstava prema vrsti troškova za pojedine programe, a koje je Savjet propisao slijedeći preporuke i smjernice revizijskih tijela.

www.nacionalne.manjine.info

10. VEČER NACIONALNIH MANJINA U BJELOVARU

● Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" - Kaniža

U ime Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske predsjednik Savjeta Aleksandar Tolnauer nazočio je otvorenju 10. jubliarnih po redu Večeri nacionalnih manjina koje su 26. studenog 2016. godine održane u gradu Bjelovaru, a kojima je Savjet za nacionalne manjine uz grad Bjelovar suorganizator.

Na večeri nacionalnih manjina pred prepunom Sportskom dvoranom nastupili su: bošnjačka manjina – BKUD Sevdah iz Zagreba, češka manjina –

Češka obec Bjelovar, mađarska manjina – MKUD Petofi Sandor iz Laslova, romska manjina – RKUD Darda iz Darde, ruska manjina – Udruga ruskog govornog područja u Međimurju Kalinka iz Čakovca, slovačka manjina – Matica slovačka i SKUU "Franjo Štrpač" Markovac Našički iz Našice, srpska manjina – SKD Prosvjeta iz Garešnice, te ukrajinska manjina UKPD "Taras Ševčenko" iz Kaniže. Kao posebni gosti predstavili su se hrvatsko društvo HSPD Sljeme "Šestine" iz Zagreba te KUD Margarita Tutulani iz Općine Berat iz Albanije.

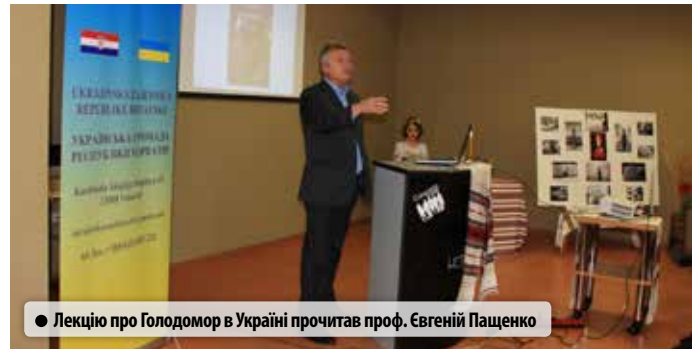
U svom pozdravnom govoru predsjednik Savjeta je istaknuo značaj očuvanja i razvoja kulturnog identiteta svih naših manjina kao važnog doprinosa razvoju europskih vrijednosti multikulturalnosti te suživota i tolerancije u hrvatskom društvu.

U ime Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske predsjednik Savjeta Aleksandar Tolnauer povodom 10. godišnjice Večeri nacionalnih manjina u Bjelovaru, uručio je priznanja gradu Bjelovaru, gradonačelniku Korušecu, te Miruški Lončar za organizaciju Večeri nacionalnih manjina i promicanju manjinskih prava.

Na 10. Večeri nacionalnih manjina nazočili su: Mira Nikolić, veleposlanica Republike Srbije u pratnji druge tajnice Ksenije Đukić, predstavnik Veleposlanstva Ruske Federacije, Sergey Trofimov, savjetnik – prvi tajnik, gosti iz Albanije – Fatili Adilaj, predsjednik Okruga Berat sa suradnicima, Robert Janković, saborski zastupnik mađarske nacionalne manjine i bjelovarsko-bilogorski župan Damir Bajs sa suradnicima.

www.nacionalne.manjine.info

Українці Хорватії відзначили чергову річницю Голодомору в Україні

Традиційно українці Хорватії долучилися до загальноукраїнської акції «Запали свічку», щоб помолитися і віддати честь усім тим, що пішли з життя під час голодоморів в Україні.

Цього року за рішенням Президії Української громади Республіки Хорватія, сумні річниці були відзначені в хорватському героїчному місті Вуковар. До Вуковара прибули представники української національної меншини зі Славонського Броду, Шумеча Осієка і Загреба, де їх зустріли українці Вуковарсько-сріємської області.

У Греко-католицькій церкві Христа Царя, що на Українській вулиці, відслужена Служба Божа та панахида за

упокій душ померлих в ті страшні роки. Службу Божу служив декан Сріємський о. Володимир Магоч.

Після Служби Божої, колона пам'яті вирушила до пам'ятника Величного Хреста, щоб запалити свічки в знак вшанування пам'яті за жертв Голодомору в Україні, а також згадати загиблих за незалежність Хорватії і України.

Про причини та наслідки страшного голоду в Україні розповів присутнім, які зібралися в конференційному залі Бауер готельного комплексу «Лав», доктор філологічних та історичних наук професор Загребського університету Євгеній Пащенко. Пісню «Молитва за Україну» виконала

Аніта Надж із Петрівців, а вірш Олі Стасюк про Голодомор прочитала Наталія Томків із Осієка. Присутні мали можливість розглянути виставку фотографій «Голодомор 1932-1933 років». За подією слідували представники засобів масової інформації, які широко висвітлювали відзначення сумної сторінки в історії України.

Після центральної комеморації у Вуковарі, у всіх Греко-католицьких церквах Хорватії були відслужені панахиди за жертв Голодомору, а також в осередках, де діють українські товариства, прочитані лекції, реферати та запалені свічки в знак шани і пам'яті за невинних жертв.

Оксана Мартинюк

Ukrajinci odali počast žrtvama Holodomora

Найве́чу трауму из своје новіје прошлости, стра́шні Holodomor u kome je život izgubilo više milijuna ljudi, hrvatski Ukrajinci u subotu su obilježili središnjom komemoracijom u Vukovaru. Osim vukovarskih Ukrajinaca i njihovih sunarodnjaka iz obližnjih Petrovaca i Mikluševaca, u Vukovar su došli i pripadnici ukrajinske manjine iz

Slavonskog Broda, Osijeka i Zagreba.

Svetu liturgiju je u grkokatoličkoj župnoj crkvi Krista Kralja, koja se nalazi u Ukrajinskoj ulici, služio o. Vladimir Magoč, dekan srijemski, a na kraju je otpjevana panaхида, molitva за pokojne. Potom su Ukrajinci u koloni, noseći hrvatsku i ukrajinsku zastavu, zapalili svijeće kod Spomenika žrtvama за slobodnu

Hrvatsku на ушћу Vuke u Dunav u спомен на жртве genocida гладу u Украјини. Том су gestom simbolički povezane двије земље, а које физички povezuje и Dunav који се u Украјини улијева u Crно more.

Holodomor (или hrvatski gladomor), ukrajinski je naziv за genocid који су починиле sovjetske vlasti izazivanjem masovne gladi u Украјини 1932. и 1933. године. Namjera je bila уништити сваки отпор ukrajinskiх seljака, potomака nepokornih и slobodoljubivih kozака, nasilnoj kolektivizaciji и ruskoj asimilaciji. Pripadnici NKVD-a seljacima су oduzimali doslovce свако зрно жита и остављали их без икакве хране, а ljudi су се pretvarali u kosture и umirali. Glad je bila tolika да су забилежени и случајеви канibalizма. U izumrla sela u istočnoj Украјини Staljin је населио rusko становништво, чији potomci данас судјелују u prorуској оружаног побуні u Donecku и Luhansku. O tome је u prepunoj konferencijskoј dvorani Bauer u hotelu Lav govorio prof. dr. sc. Jevgenij Pašchenko s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Hrvatski Ukrajinci naposljetku су обишли и Memorijално гробље жртava из Domovinskog rata u Vukovaru.

D. Celing

Sjećanje na žrtve Holodomora u Zagrebu

U subotu 26. studenog 2016. godine u Zagrebu, u prostorijama UKPD "Kobzar" održano je obilježavanje sjećanja na žrtve Holodomora 1932.-1933. godine.

Zagreb tradicionalno svake godine obilježava i odaje počast žrtvama Holodomora, tog strašnog genocidnog zločina učinjenog od strane totalitarne sovjetsko - komunističke vlasti protiv ukrajinske nacije. U ovoj godini obilježava se 83. godina izazvane masovne gladi kod ukrajinskog stanovništva u bivšem Sovjetskom Savezu.

U 1932. i 1933. godini od gladi i njezinih posljedica umrlo je između 7 i 10 milijuna etničkih Ukrajinaca te manji broj pripadnika drugih nacionalnosti. Spomen na žrtve Holodomora obilježava se u Ukrajini i širom svijeta svake godine - četvrte subote u mjesecu studenom. Tom svjetskom i međunarodnom danu obilježavanja sjećanja na žrtve Holodomora pridružili su se i zagrebački Ukrajinci.

Prvo obilježavanje u Zagrebu održano je nakon pastoralnog pisma ljetnog metropolita Andreja Šeptickog i poziva tek osnovanog Građanskog odbora spašavanja Ukrajine i svih drugih građanskih organizacija iz Galicije za održavanjem Dana nacionalne žalosti. Tako je u svim crkvama Galicijske crkvene provincije, dana 29. listopada 1933. godine obilježen Dan nacionalne žalosti. Poziv za obilježavanje Dana nacionalne žalosti tada su dobili i Ukrajinci u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Ukrajinci Zagreba su se odazvali pozivu i u Zagrebu, u grkokatoličkoj crkvi Sv. Ćirila i Metoda, 29. listopada

1933. godine održana je Služba Božja, na kojoj je pjevao zbor Grkokatoličke seminarije uz sudjelovanje svih zagrebačkih Ukrajinaca. Bilo je to prvo obilježavanje u Hrvatskoj, tada u sklopu Kraljevine Jugoslavije. Nakon toga, u samostalnoj i neovisnoj Hrvatskoj, u Zagrebu, u Muzeju Mimara, 1993. godine, prigodom 60. obljetnice Velike gladi u Ukrajini održano je drugo obilježavanje. Od tada se svake godine tradicionalno obilježava Holodomor u nekoj od dvorana gradskih kulturnih ustanova i uvijek se služi Služba Božja ili panahyda u našoj grkokatoličkoj crkvi Sv. Ćirila i Metoda na Gornjem Gradu. U zadnjih nekoliko godina za žrtve Holodomora više puta su služene mise i mise zadušnice u Zagrebačkoj katedrali Uznesenja blažene Djevice Marije i svetih Stjepana i Ladislava.

Paljenjem svijeća, molitvom i minutom šutnje zagrebački Ukrajinci su zajedno s uzvanicima i gostima u prostorijama Društva odali počast i održali spomen-sjećanje na žrtve Holodomora 1932.-1933. godine. Za ovu prigodu u prostorijama Društva je bila postavljena izložba o Holodomoru. Molitvu je vodio otac mitrat dr. sc. Taras Barščevski koji se nedavno vratio iz Ukrajine u Hrvatsku.

Prigodnim izlaganjem o Holodomoru 1932.-1933., Slavko Burda se pozvao na objavljeni članak na portalu britanske BBC Ukrajine o deset poznatih i malopoznatih činjenica o Holodomoru. U nastavku svog izlaganja upoznao je sve nazočne o ovogodišnjoj temi Ukrajinskog instituta nacionalnog sjećanja o projektu "Neslomljivi" u kojemu se govori o neslomljivosti 15 osoba koji su preživjeli traumu Holo-

domora 1932.-1933. godine. Sve što su tih godina preživjeli nije ih slomilo ni fizički ni duhovno, štoviše, postali su veliki svjetski ljudi, priznati u svojoj profesiji, a usto su bili veliki patrioti Ukrajine: Levko Lukjanenko, autor Akta proglašenja neovisnosti Ukrajine, Jevgenija Mirošnyčenko, operna diva, Ivan Svitlyčnij i Oleksa Tyhyj, disidenti, Katarina Bilokur, poznata umjetnica, Vasilj Barka i Olesj Hončar, pisci, Nona Auska, liječnica i književnica, Dmitar Bilous, pjesnik, Mykola Rudenko, filozof, Jevgenija Sakevyč Dalas, poznati američki foto model, Myhajlo Sikorskij, tvorac muzeja, Boris Handros, kinodramaturg, Anatolij Dimarov, prozaik i Opanas Zalyvaha, živopisac.

Veleposlanik Ukrajine u RH, Nj. E. Aleksandar Levčenko govorio je o Holodomoru kao aktu genocida nad ukrajinskim narodom. U svom izlaganju ovrnuo se na genocid, na brojnost žrtava, na karti Ukrajine objasnio gdje je bilo, a gdje nije bilo gladi. Spomenuo je i ovu godinu koja predstavlja posebno vrijeme u ukrajinskoj povijesti te kako već treću godinu ginu ukrajinski heroji koji se bore za neovisnost Ukrajine.

Nakon toga, s osvrtnom na Holodomor, Marija Kuljčicki Petanović i Natalija Ogijenko govorile su o primjerima stradanja djece, opisale su također o prvim spoznajama gladi u velikoj Ukrajini u njihovim obiteljima koji su živjeli u Zakarpatju i Halyčyni koje nije zahvatila glad i koji su tada živjeli u sklopu Austro Ugarske.

S prijedlogom narednih aktivnosti i upućivanju ponovne zamolbe Hrvatskom saboru o priznavanju Holodomora kao genocida nad ukrajinskom narodom govorio je Viktor Filima. Miroslav Kirinčić je predložio da se ubuduće narednih godina obilježavanje Holodomora održi u jednoj od većih dvorana u Zagrebu. Isto tako smatra da bi trebalo češće i više upoznavati širu javnost s ovim događajem.

Na kraju su svi nazočni na komemorativnom skupu u Zagrebu još jednom odali počast svim žrtvama Holodomora 1932.-1933. godine, žrtvama Revolucije dostojanstva i žrtvama aktualne ruske agresije u Ukrajini. Neka im je vječna slava i hvala. Počivali u miru Božjem. Vičnaja pamjat. Nećemo ih zaboraviti.

Slavko Burda

Molitva za žrtve Holodomora u Zagrebu

U nedjelju, 4. prosinca 2016. godine u Konkatedrali Sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu služena je Misa zadušnica u spomen na žrtve Holo-

domora 1932./33. godine u Ukrajini. Liturgiju je predvodio križevački biskup Nikola Kekić. O Holodomoru je govorio dr.sc. otac mitrat Taras Barščevski.

Na kraju je bila panahyda (parastos) za sve žrtve Holodomora u Ukrajini.

Slavko Burda

Holodomor 1933.

Rat protiv ukrajinskih seljaka – elementi genocida

● Slikar: Nina Marčenko - "Posljednji ispračaj"

Nakon što su boljševici svoju Partiju predstavili industrijsko-radničkom, imućniji ukrajinski seljaci propagandno su proglašeni neprijateljima države i neovisnim manjim trgovcima buržujskih apetita i instikata. Revolucionari su od samih početaka razmišljali kako ukloniti glavnu prepreku razvijanju socijalizma, odnosno kako ukloniti privatno vlasništvo. Privatno vlasništvo u Ukrajini, zahvaljujući dominantnom utjecaju zapadne Europe i bogatih prirodnih bogatstava, oduvijek je bilo jače razvijeno nego ono koje je bilo prisutno u Rusiji i ostalim dijelovima Sovjetskog Saveza. Nova ekonomska politika prisilila je boljševike da zaustave svoje eksperimente sa državnim farmama i poljoprivrednim zajednicama, ali oni

nikada nisu napustili planove vezane za socijalne reformacije poljoprivredne kulture. Kako bi zadovoljio državne i izvozne potrebe u povećanoj potražnji hrane te kako bi osigurao sredstva za pojačanu industrijalizaciju zemlje, 1928. Staljin započinje provedbu prisilne kolektivizacije poljoprivrede, koja je prvenstveno obuhvatila Ukrajinu koju su često nazivali žitnicom Sovjetskog Saveza.

Seljacima se oduzima zemlja, stoka i sve češće hrana. Nastaju kolektivne farme, odnosno kolhozi. U konfisciranju imovine država je koristila regularne jedinice policije, kao i postrojbe tajne policije i same vojske. Mnogi su se odupirali takvoj odluci državnih vlasti pa i sami pojedinci iz državnih institucija Ukrajine. Otpor je u startu radikalno

ugušen i započela je očajnička borba ukrajinskog seljaštva protiv represivne politike sovjetskih vlasti iz Kremlja. Tijekom 1928. i 1929., Staljin provodi propagandu protiv mnogobrojnih imućnih ukrajinskih seljaka kao glavnih promotora otpora. Navodno bogate seljake nazivali su kurkulima odnosno kulacima, proglašavajući ih neprijateljima države. Tadašnji državni tisak kurkulima Ukrajine proglasilo je uglavnom ratne veterane i invalide iz Prvog svjetskog rata, udovice i obitelji s mnogobrojnom djecom, čija su primanja često bila manja od onih kod industrijskih radnika. Svi ti seljaci u pozadini su često zagovarali ukrajinsku neovisnost od sve represivnijeg režima iz Moskve. Godine 1929. službene vlasti su klasificirale 73.000 seoskih domaćinstava koja su proglasili kulačkima, ali je država odmah u startu provodila konfiskaciju na dvostruko većem broju domaćinstava. Pet godina kasnije, službene su vlasti objavile *dekulakizaciju* 200.000 domaćinstava, podijeljenih u tri kategorije: *antisovjetski aktivisti* koji trebaju biti strijeljani, zatvoreni ili protjerani; *bogati eksploatatori* koji će izgubiti sve svoje vlasništvo i biti protjerani; *politički bezopasni kulaci* koji se ne smiju priključiti kolektivizaciji farmi i moraju biti strogo podređeni službenoj vlasti. Na desetke tisuća seljaka je strijeljano. Oko 75.000 kulačkih obitelji u kratkom je vremenu deportirano u neki od mnogobrojnih radnih logora

na Dalekom istoku gdje je većina njih umrla u neljudskim uvjetima. Ukrajinsko lokalno seljačko rukovodstvo u relativno kratkom roku je smaknuto i seljačke mase su ostale obezglavljene.¹

Rat protiv kulaka nije zaustavio otpor mnogobrojnih nacionalno osviještenih ukrajinskih seljaka koji su se protivili prisilnoj kolektivizaciji. Tijekom 1930. službene su vlasti zabilježile u Ukrajini 1.716 antisovjetskih incidenata, no danas je poznato da je u teretnim vlakovima na Daleki istok deportirano najmanje 850.000 seljaka koji su ubijeni ili pušteni da se smrznou u vrlo hladnim sibirskim uvjetima. Primijećeno je da su se žene bunile mnogo više nego ikada prije do tada, jer su smatrale da će radikalni otpor muškaraca spram njih biti manji. Tijekom prvih godina petogodišnjeg plana, Ukrajina je izgubila polovicu svoje stoke, broj svinja je smanjen sa 7 na 2 milijuna. Često su se manje neorganizirane grupe suprotstavljale režimu kolektivizacije i na taj način stradavale. Tijekom 1930. službene vlasti su raspustile petinu niže rangiranih administratora koji nisu dosljedno provodili naredbe. Zavladao je nasilje, a u travnju Staljin u službenom listu Pravda objavljuje svoj hipokritički članak u kojem naglašava da *socijalizacija zemlje treba biti dobrovoljna*. Do listopada iste godine udio kolektivno obrađene zemlje u Ukrajini je pao sa 71 na 34 posto. Staljinova represija nad seoskim stanovništvom Ukrajine i dalje se nastavila. Privatno vlasništvo i uzdržavanje obiteljskih gospodarstava, zbog raznih pritisaka i poreznih nameta, nije bilo moguće održati. Do 1932. porezi na privatne farme postavljeni su tako da budu viši od njihovih prihoda, a do sredine 1930-ih kompletna zemlja ukrajinskih seljaka postala je kolektivizirano ili državno vlasništvo. U kolovozu 1932. na snagu stupa *Zakon o zaštiti državne socijalističke imovine* koji za bezazlene prekršaje predviđa smrtnu

kaznu, a krajem iste godine objavljen je dekret kojim je izvršena potpuna blokada sela.

Takozvana *politika prisilne kolektivizacije* imala je katastrofalan učinak na poljoprivredu i cjelokupnu društvenu situaciju u Sovjetskoj Ukrajini. Vremenski uvjeti 1930. bili su povoljni, žetva je iznosila 23,1 milijun tona žita ili oko 27 posto u cijelom Sovjetskom Savezu. Sovjetska vlast u Kremlju te je godine oduzela 7,7 posto žita požetog u Ukrajini, svjesna da čak i poljoprivredno bogatu zemlju takav nedostatak hrane može dovesti u ozbiljno izgladnjivanje ukrajinskog stanovništva. Godine 1931. žetva u Ukrajini iznosila je bitno manje, odnosno 18,3 milijuna tona, no politika Kremlja je i dalje namjeravala izvoziti 7,7 milijuna tona žita, znajući da će doći do masovnog izgladnjivanja ukrajinskih seljaka i njihovih obitelji. Uslijedilo je dodatno nasilno oduzimanje hrane koje je provodila državna vojska i policija. Usprkos masovnom izgladnjivanju, sovjetska vlada na čelu sa Staljinom 1932. povećava ukrajinski dio obaveznog prinosa žita za čak 44 posto. Ukrajinu je nakon toga u kratkom vremenu zahvatila masovna glad, a ljudi su potom svakodnevno umirali na ulicama i u svojim kućama. Sovjetski zakon i dalje je naredivao da se preostalo žito iz kolhoza ne može dijeliti među ukrajinskim seljacima sve dok se ne napuni državna kvota koju je odredila sovjetska vlast. Apsolutno sva hrana sa sela se nastojala oduzeti, i uglavnom je bila oduzeta. Tijekom 1933. ukrajinska sela su se doslovce pretvorila u prostorna groblja, a bježanje u neizgladnjive polurusificirane gradove postalo je zakonom zabranjeno. Seljake su sprječavali da potraže hranu i pomoć u ukrajinskim gradovima² putem posebnih *unutarnjih putovnica*, koje su im zabranjivale da napuste svoje selo. Tisuće članova seljačkih obitelji ubijeno je u bježevima i potrazi za hranom. Uslijedilo

je stravično razdoblje danas poznato pod nazivom *Holodomor 1932./1933.*,³ u kojem je od gladi umrlo više milijuna ljudi.

Tijekom 1932. i 1933. Sovjetski Savez je nastavio s izvozom ukrajinskog žita unatoč ponudama međunarodnih trgovaca da se smanje uobičajene kvote. Sovjetska vlast zanijekala je bilo kakvo postojanje gladi, a pojedini ugledni zapadni novinari poput Waltera Durantya, koji su tada obnašali dužnost dopisnika iz Moskve za američki list *New York Times*, asistirali su u prikrićivanju gladi koja je brojala svoje žrtve u milijunima. Prema stručnjaku Stanislawu Kulčickom, jednom od vodećih povjesničara za pitanja ekonomije i društvenih zbivanja u Ukrajini tijekom 20. stoljeća, sa sigurnošću se može tvrditi da je samo u Ukrajini tijekom 1932. i 1933. od gladi umrlo između 3 i 3,5 milijuna ljudi. Ako se računaju i žrtve koje su umrle od popratnih posljedica poput raznih bolesti, što je posebno utjecalo na prirodni prirast ukrajinske populacije, broj žrtava se kreće između 4,5 i 4,8 milijuna ljudi.⁴ S obzirom na to da zbog političkih okolnosti do danas nisu omogućeni potrebni uvidi u sve sovjetske arhive i sovjetske dokumente iz tog razdoblja, koji možda još nisu uništeni, dio svjetskih i ukrajinskih stručnjaka sugerira i tvrdi da je u Holodomoru od posljedica izgladnjivanja umrlo između 7 i 10 milijuna ljudi. U prilog tim tvrdnjama ide i zabilježeni pad prirodnog prirasta, konstantiran tijekom uvida u dva dostupna popisa sovjetskog stanovništva provedena prije i poslije izgladnjivanja u Ukrajini.⁵ Ključnim osobama odgovornim za zločine počinjene u Holodomoru smatraju se sljedeći sovjetski dužnosnici: Josif Visarionovič Džugašvili - Staljin, Lazar Kaganovič, Pavel Postišev, Stanislav Kosior, Vlas Čubar, Mendelj Hatajevič, Stanislav Redens i Vsevolod Valickij.

Sergej Burda

¹ Dio svjetskih povjesničara pretpostavlja da je Staljin odlučio likvidirati ukrajinske seljake kao klasu, no s obzirom na to da su nacionalno osviješteni ukrajinski seljaci činili 80 posto ukrajinske populacije, dio povjesničara tvrdi da je izvršen genocid nad ukrajinskim etnosom kako bi se na vrijeme slomio zahuktali otpor prema režimu u Moskvi.²

² Početkom tridesetih godina 20. stoljeća ukrajinski gradovi su bili polovično naseljeni ruskim stanovnicima koji su ondje u nešto povoljnijim okolnostima obavljali uglavnom državničke funkcije.

³ Međunarodni termin Holodomor (ukr. голодомор, голод (holod) – glad i морити (moriti) – umoriti), u Hrvatskoj poznat i kao Gladomor, je pojam kojim Ukrajinci označavaju jedan od najstrašnijih zločina 20. stoljeća i službene vlasti u Ukrajini okarakterizirale su ga aktom genocida sovjetsko-komunističkog režima nad ukrajinskom nacijom.

⁴ Specifičnost masovnog izgladnjivanja 1932. i 1933. godine jest ta da su izgladnjivanjem pogođeni gotovo isključivo upravo etnički Ukrajinci, koji su živjeli u Ukrajini, ali i izvan nje na susjednom prostoru Sovjetske Rusije, posebno kubanjskom prostoru uz Azovsko more kojeg su zaporoški Ukrajinci u prisilnoj emigraciji naselili tijekom 18. i 19. stoljeća.

⁵ Pet godina nakon masovnog izgladnjivanja, Sovjetski Savez je 1937. izvršio prvi popis stanovništva Ukrajine koji prikazuje izrazito smanjen broj stanovnika. Rezultati tog popisa nisu objavljeni, a dvije godine kasnije 1939. ponovno se obavlja popis stanovništva koji, unatoč ponavljanju, predočava da je u Ukrajini broj stanovnika izrazito smanjen. Na konačan broj stanovnika u Ukrajini 1939. utjecali su i novi valovi ruskih doseljenika koji su u sklopu sovjetske politike organizirano naseljavali Ukrajinu u više navrata između 1937. i 1939. godine. Ipak, usporedbom dvaju objavljenih službenih popisa sovjetskog stanovništva iz 1926. i 1939. godine, ustanovljeno je da se broj stanovnika u Ukrajini smanjio za 3,084 milijuna, a pad prirodnog prirasta iznosio je -9,9 posto. U Rusiji i Bjelorusiji, primjerice, dobiveni su bitno drugačiji rezultati, zabilježen je prirast stanovništva od +28,0 i +11,2 posto. Službeni rezultati popisa 1926. iznosili su: SSSR 147,028 milijuna stanovnika, od toga: Rusija 77,791, Ukrajina 31,195, Bjelorusija 4,739. Rezultati popisa iz 1939. iznosili su: SSSR 170,557 stanovnika, od toga: Rusija 99,591, Ukrajina 28,111, Bjelorusija 5,275. S obzirom na to da se prirodni prirast ukrajinskog stanovništva prema određenim statistikama prethodno kretao u prosjeku oko 16 posto, prema navedenim podacima, postoji pretpostavka da je u Holodomoru ubijeno najmanje 8 milijuna ljudi. Prema istim tvrdnjama, ukrajinska populacija tada je smanjena za oko 25 posto, što je do danas ostavilo posljedice na demografsku, etničku i kulturološku sliku naknadno rusificirane istočne Ukrajine. – Izvor podataka: Genocidni zločin totalitarnog režima u Ukrajini 1932.-33., urednik: Dr. Jevgenij Paščenko, Zagreb 2008. (str. 15).

Suze neisplakane (Homage žrtvama Holodomora)

Mislila sam da je to kao bijela smrt – smrt u snijegu! Onemoćas i utoneš u san. Nisam znala da je smrt od gladi tako strašna – mučna, ispljujuća i bolna!

Ono što nikad nećemo moći razumjeti, što je NEOPROSTIVO, to je da ti ljudi nisu trebali umrijeti, svi su mogli živjeti, svi su željeli živjeti. Svi, od djece do staraca. Sve to vidimo na fotografijama koje su ostale kao optužujući zapis sjećanja.

Bože, ti pogledi nemoćnih ljudi koji čekaju odnekud pomoć! Tek rijetki su preživjeli.

Pa ako ih je umrlo 5 milijuna, to je više nego cijela naša Hrvatska!

Mi, potomci hrvatskih Ukrajinaca iz zapadne Ukrajine znali smo, pričali su potihno naši u kući da je zbog Staljina

umrlo 5 – 6 milijuna Ukrajinaca od gladi. Ali nama, mlađima, sve je to izgledalo nevjerovatno.

Naš otac nije dao da se baci ni komadić kruha a svoju baku Anu najviše pamtim kako nedjeljom lomi kruh rukama. Kruh je bio svetinja! Nedjeljom se nije rezao nožem, blagoslivljao se i lomio rukama. A sve to pripada vremenu kad se hrana nije bacala kao danas.

A kad sam vidjela stotine tih potresnih fotografija koje je jedan Ukrajinac donio ... Pa nekako u to vrijeme mi je u ruke došla knjiga Vasilja Grosmana koja opisuje te događaje... Bože, Bože!? Ljudima su oduzimali sjeme za sjetvu, zatvorili cijelu oblast i pustili ljude da umiru...

A te fotografije, užasnuto sam gledala! Znali smo za slike nasmrtno izgledajućih ljudi u nacističkim logorima. Ali ovo?

Išli su u Harkiv po kruh?! Mrtvi ljudi na ulici, u polju, kući, svuda gdje ih je smrt neprirodno zatekla.

A ta djeca, ti mladi ljudi! Jedna djevojčica je tako ljupka, sa krupnim, pametnim očima, unatoč tijelu propalom od gladi i raščupanoj kosi koju nije imala snage počesljati.

Pa dva dječaka, ja bih rekla dva brata, tužno premeću po praznom loncu između sebe. Tijela su im kosturi a u očima ono neizrecivo što čovjek počinje razumijevati kad proživi život?! A to su djeca, djeca! Da, taj pogled se može vidjeti kod djece koja boluju od neizlječive bolesti, kad osjete blizinu smrti.

Na jednoj fotografiji mlada žena s dječakom sjedi ispred drvene, seljačke kuće. Dječak je plavokosa a mlada majka u bijeloj haljini s valovitom plavom kosom - ona izgleda kao kraljevna. Nisu smršavjeli, vjerojatno su imali hrane do nekog vremena?

A što znači njen pogled? Pogled koji me proganja nekoliko godina. I tko su bili fotografi, ljudi koji su uspjeli ući u središnju Ukrajinu i zabilježiti umiranje jednog naroda?

Jednog dana mi je samo sinulo. Mlada se majka nadala pomoći. A onda se ponovo sjetim – pa vidjela sam na jednoj fotografiji kako je pala u polju. U toj bijeloj haljini, s tom krunom plave kose. Sigurno je išla trgati zeleno žito. Najviše su umirali u proljeće...

A dječaci? Plavokosi dječaci u bijeloj košulji... Što je bilo s njim? Je li preživio?

Potomci rijetkih preživjelih i danas oplakuju svoje pretke. Oni nisu plakali. Nadali su se!

Te neisplakane suze drhte u nama!

Marija Vasilj

U Šumeću obilježena tužna obljetnica Holodomora u Ukrajini

U Šumeću je paljenjem svijeća i molitvom za nevine žrtve Holodomora u Ukrajini obilježena tužna obljetnica u povijesti Ukrajine. Učenici koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika u školi, pročitali su referate o strašnom Holodomoru u Ukrajini 1932.-1933. godine. Nakon diskusije, zapalili su svijeće te u molitvi odali počast osam milijuna žrtava. U želji da se zločini protiv čovječnosti više ne ponavljaju, učenici iz Šumeća sudjelovali su i u središnjoj komemoraciji za žrtve Holodomora u Vukovaru koja je održana u organizaciji Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske.

Antonia Ostojić

U Kaniži obilježeno sjećanje na žrtve Holodomora u Ukrajini

U Kaniži svake godine članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Taras Ševčenko" i učenici koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika u školi obilježavaju jednu od najtužnijih obljetnica u povijesti Ukrajine kada je život izgubilo oko osam milijuna ljudi. I ove godine odana je počast žrtvama totalitarnog režima upaljenim žuto-plavim svijećama u znak sjećanja na stradalnike i na takav način pridružili se ljudima u Ukrajini i ukrajinskoj dijaspori u svijetu. Pročitan je tematski referat o umjetno izazvanoj masovnoj gladi, stradanju djece i odraslih, posljedicama Holodomora.

Takav zločin se ne može zaboraviti. Ukrajina pamti, svijet priznaje!

Lidija Has

Схиляємо голови у скорботі перед мільйонами жертв Голодомору в Україні

У Осіку в Греко-католицькій церкві Христа Царя кожного року наприкінці листопада вірники моляться за душі невинних людей, зморених голодом в 1932-33 роках в Україні. Службу Божу служив о. Любомир Стурко, який прочитав проповідь про страшні роки Голодомору.

голодомор. Ми сьогодні повинні говорити про злочинність спотвореного комунізму, тому що в Україні, в Хорватії, а і в інших країнах, іще є національні зрадники, які прославляють комунізм і бажають, щоб Україна була знову під чоботом свого східного сусіда. Це великий гріх! Це гріх проти

качан кукурудзи селян нещадно карали смертю. В Україні настав жорстокий, нечуваний до того в світі голод.

Дорогі у Христі! Урожайний український чорнозем став подібним до біблійської долини, яку бачив у своїй візії пророк Езекиїл. Читаємо в Святому Письмі: «Рука Господня була на мені, і вивів мене Господь у душі і поклав мене серед долини, долина ж була повна костей. Обвів він мене навкруги них, і ось було їх дуже багато по долині, і всі вони були пресухі» (Ез 37,1-2).

Євангелист Матей свідчить, що коли цар Ірод повбивав невинних дітей у Вифлеємі, то сповнилося пророцтво Єремії: «У Рамі чути голос, плач і ридання, то Рахиль плаче за дітьми своїми і не хоче щоб її втішали, бо їх нема» (Мт 2,18). Тоді Ірод замордував десь біля 30 хлопчиків. Сталін - московський ірод, замордував штучним голодомором близько 7 мільйонів наших українських братів і сестер, чоловіків і жінок, нашої молоді і наших невинних діточок і навіть не було кому їх оплакувати.

Дорогі у Христі! Дякуючи Божому провидінню, Україна стала незалежною державою. Ми зобов'язані бути вдячні Богові за те, що наша Батьківщина здобула свободу. Молімо ж щиро, Господа Бога, творця всесвіту і всіх народів, щоб Він захистив свободу і незалежність нашої Батьківщини, щоб захистив свободу і незалежність нашого народу від нового московського Ірода, який сьогодні знову намагається повернути Україну в своє ярмо. З глибини душі благаймо Його співами нашої молитовної пісні «Боже, Великий, Єдиний, нам Україну храни!»

Проповідь о. Любомира Стурка

Наприкінці листопада вся Україна і всі українці світу відзначають сумну річницю страшного голодомору наших братів і сестер. З болем у серці і сльозами на очах поручаємо їхні душі Божему милосердю. На жаль, ще й сьогодні чути голоси, які закликають: «Навіщо згадувати те, що пройшло, навіщо роз'яструвати болючі рани і розбухувати пристрасті?» Наша відповідь коротка.

Ми, віруючі християни простили злочини катів заподіяних нашому народові в тридцятих роках. Ті злочинці вже склали свій рахунок на справедливому суді Божему, але ми не сміємо забути цей жорстокий і нелюдський

четвертої Божої заповіді, яка наказує шанувати рідну матір, а Україна - це наша мати, бо вона передала нам кров наших предків, рідну мову, культуру, традиції і рідні звичаї. Бо «хто матір забуває, того Бог карає» - застерігає нас поет. Не сміємо забути слова Тараса Шевченка: «Схаменіться! Будьте люди! Бо лихо вам буде».

Дорогі у Христі! 1932 і 1933 роки належать до найбільш болючих років історії України. У цих роках Москва вогнем і мечем, а перш за все, голодом змушувала селян зректися приватної власності і створити державні колгоспи. Під карою смерті не можна було приховати будь-яку поживу. За сховану одну хлібину, за кілограм зерна, за

Propovijed grkokatoličkog župnika iz Osijeka Ljubomira Sturka

Braćo i sestre! Ukrajina je u svojoj povijesti doživjela nekoliko Velikih gladi. Prva seže u godine Kyjivske Rusi, to su bili počeci. Tada je glad bila posljedica klimatskih promjena i imala je samo regionalni karakter. U XX. st. Ukrajina je doživjela tri Velike gladi: 1921. – 1922.; 1932. – 1933.; 1946. – 1947.

Od 1922. – 1923. godine bila je izazvana lošom žetvom i politikom bivšeg Sovjetskog Saveza u Ukrajini. Kao posljedica takozvane "prodrazverstki" (sakupljanje svih prehrambenih proizvoda i pretjeranog poreza 1921. g.) izbila je glad. Do proljeća 1922. godine broj gladnih dosegao je 8 mln. Kao posljedica, umrlo je oko 1,5 mln. ljudi.

U drugom razdoblju, tijekom 1932. i početkom 1933. godine dosegla je svoj vrhunac. Posebne komisije pretresale su svaku kuću, podizale podove, spuštale se u bunare. Čak i onima koji su bili natečeni od gladi oduzimala se pšenica. Ako se za nekoga sumnjalo da ne gladuje, pret-

postavljalo se da ima hranu, dakle nešto skriva.

Stručnjaci su izračunali da je početkom te godine svaka peteročlana seljačka obitelj u Ukrajini imala približno 80 kg pšenice do sljedeće žetve. Drugim riječima, svaki član obitelji imao je 1 kg 700 g. za mjesec. Ostavši bez kruha, seljaci su jeli mačke, pse, štakore, koru drveća, lišće koje je ostalo i drugi otpad koji se bacao u kućama članova Partije. Bilo je i slučajeva kanibalizma. Roditelji su jeli svoju umrlu djecu i obratno. Po riječima jednog sovjetskog pisca: "...prvi su umirali muškarci. Onda djeca. Zadnje su umirale žene. Često puta, prije nego umru, ljude je napuštao razum, i oni su gubili svoj ljudski oblik". Partijski aktivisti nastavljali su oduzimati pšenicu, ne obazirući se na činjenicu da od gladi izumiru kompletna sela. Jedan očevdac ovako govori o tim strašnim danima: "U borbi ljudi ginu. Njih podržava solidarnost i osjećaj obaveze. Međutim, ovdje sam vidio kako ljudi umiru u samoći, postupno. Umiru strašnom smrću bez

ikakve misli opravdati svoju smrt u ime djela. Oni su nagnani u klopku i ostavljeni da umiru od gladi i svojim kućama - političkim rješenjima, odobrenim u prijestolnici Moskvi za konferencijskim i banketnim stolovima. Najteže je bilo promatrati malu djecu. Suhi kao kosturi, njihove ruke visjele su uzduž napuhanog trbušića. Glad je izbrisala s njihovih lica svaki trag djetinjstva, pretvorila ih je u izmučene likove. Samo u očima se sačuvao trag djetinjstva." Pokušavajući spasiti barem djecu, seljaci su ih odvozili u gradove i ostavljali u prihvatilištima i bolnicama.

Tadašnja vlast sa Staljinom na čelu sve je gledala drugačije. Godine 1933. pomoćnik Staljina u Ukrajini Mendelj Hatajevič, koji je vodio kampanju skupljanja zrna, s ponosom je izjavio: "Među seljacima i našom vladom vodi se teška borba. To je borba na smrt. Ova godina je godina isprobavanja naše snage i njihove izdržljivosti. Glad im je dokazala tko je ovdje gazda. Koštala ih je milijune života, no kolhozni sistem živjet će zauvijek. Mi smo dobili rat!"

Poznato je koliko su nesavršeni statistički podaci tog vremena. Voditelja popisa stanovništva, koji je prikazao visoku smrtnost u Ukrajini, Staljin je naredio smaknuti. Prema istraživanjima metodom demografske ekstrapolacije, u to vrijeme, u Ukrajini je preminulo od 5 do 7 milijuna stanovnika.

Glad je od 1946. do 1947. godine obuhvatila uglavnom južne dijelove Ukrajine. Jednom, iz razloga gladi bilo je slanje velike količine pšenice komunističkim režimima iz država Centralne i Srednje Europe. Kao posljedica toga poginulo je više od 1 milijun ljudi.

Відзначено 25-у річницю взаємного визнання України й Хорватії та 25-у річницю Збройних Сил України

У загребському музеї «Мімара» урочисто відзначено 25-у річницю взаємного визнання

України й Хорватії та 25-у річницю заснування Збройних Сил України. Серед понад 200 гостей були Заступник Голови Хорватського Сабору Желько Райнер, Міністр державного майна РХ Горан Марич, Керівник Офісу Прем'єр-міністра РХ Давор Божинович, Радник Президента РХ, колишній Віце-прем'єр і Міністр закордонних справ РХ Мате Гранич, Державний секретар Міністерства закордонних і європейських справ РХ Здравка Бушич, інші високі державні діячі, генерали й офіцери Збройних Сил РХ, представники дипломатичного корпусу, лідери української національної меншини й багато інших друзів нашої країни. Посла України в Республіці Хорватія Олександра Левченка під час телефонної розмови привітав і Прем'єр-міністр РХ Ан-

дрей Пленкович.

У своєму виступі Посол підкреслив, що чин взаємного визнання у 1991 р. не тільки продовжив вікові традиції українсько-хорватської дружби, але й сам став міцною основою для подальшого розвитку нашого міждержавного партнерства. Головну увагу він присвятив солідарності, яку сьогодні Хорватія демонструє щодо України, яка бореться проти іноземної агресії. Олександр Левченко також вручив низці хорватських громадян нагороди Президента України та Міністерства оборони України.

Окрасою свята став концерт визначних українських та хорватських митців.

Посольство України в РХ

Obilježena 25. obljetnica uzajamnog priznanja Ukrajine i Hrvatske i 25. obljetnica osnutka Oružanih Snaga Ukrajine

U zagrebačkom muzeju "Mimara" svečano je obilježena 25. obljetnica uzajamnog priznanja Ukrajine i Hrvatske i 25. obljetnica osnutka Oružanih snaga Ukrajine. Među više od 200 uzvanika bili su potpredsjednik Hrvatskog sabora Željko Reiner, ministar državne imovine Goran Marić, predstojnik ureda predsjednika Vlade Davor Božinović, savjetnik predsjednice Republike Hrvatske, bivši potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova RH Mate Granić, državna tajnica Ministarstva

vanjskih i europskih poslova RH Zdravka Bušić, drugi visoki državni dužnosnici, generali i časnici Oružanih snaga RH, predstavnici diplomatskog kora, lideri ukrajinske nacionalne manjine i mnogi drugi prijatelji Ukrajine. Veleposlanika Ukrajine u RH Oleksandra Levčenko je u telefonskom razgovoru pozdravio i predsjednik Vlade Andrej Plenković.

U svom govoru veleposlanik je istaknuo da je čin uzajamnog priznanja 1991. godine ne samo nastavio vjekovne tradicije ukrajinsko-hrvatskog prija-

teljstva, nego i sam postao čvrsti temelj za daljnji razvoj našeg međudržavnog partnerstva. Glavnu pozornost on je poklonio solidarnosti koju danas Hrvatska iskazuje Ukrajini u njenoj borbi protiv strane agresije. Oleksandr Levčenko također je uručio nizu hrvatskih građana odlikovanja predsjednika Ukrajine i Ministarstva obrane Ukrajine.

Svečanost je uljepšao koncert vrhunskih ukrajinskih i hrvatskih umjetnika.

Veleposlanstvo Ukrajine u RH

Tužna vijest

U 77. godini života u Zagrebu je preminula **mr.sc. Rajisa Trostynska**. Svojim radom i zalaganjem na polju očuvanja, njegovanja i promicanja ukrajinskog jezika i književnosti zadužila je pripadnike ukrajinske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

1992.-1997. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu vodila je Lektorat ukrajinskoga jezika, što je doprinijelo otvaranju studija ukrainistike. Akademsko godine 1997. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu uveden je četverogodišnji Studij ukrajinskoga jezika i književnosti.

Bavila se frazeologijom, leksikologijom, semantikom, kontekstologijom, fonologijom, gramatikom, poredbenim proučavanjem slavenskih jezika,

problemima prijevoda, kulturologijom, književnošću. Nastupala je na znanstvenim skupovima i kongresima u zemlji (nekada Ukrajini, kasnije Hrvatskoj) i inozemstvu. Autorica je (ili suautorica) preko 70 znanstvenih članaka, suautorica je dvaju frazeoloških rječnika i jednog sveučilišnog priručnika. Autorica je 150 članaka o ukrajinskim piscima u Hrvatskoj enciklopediji Leksikografskog zavoda MK (I.-XI., 1999.-2009.).

Sudjelovala je u prikazivanju ukrajinskih pisaca u Leksikonu stranih pisaca (ur. D. Detoni-Dujmić – Zagreb: Školska knjiga, 2001.), u kojem je i autorica 14 članaka.

Suradivala je u dva znanstvena projekta: Proučavanje istočnoslavenskih jezika (na čelu je bio dr. sc. Milenko

Popović, red. prof.) i Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim (na čelu je bila dr. sc. Dubravka Sesar, red. prof.).

Prevodila je hrvatsku poeziju na ukrajinski jezik.

21. ožujka 2010. godine proglašena je za počasnu predsjednicu Odbora za obrazovanje Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske.

Dobitnica je brojnih nagrada među kojima: medalja Za doblestnyj trud / Za izvrstan rad – Moskva, 1970.; medalja Veteran truda / Veteran rada – Moskva, 1990.; znak Vidminnyk osvity Ukrainy / Odličnik obrazovanja Ukrajine – Kyjiv, 2006.; Gramota Verhovnoji Rady Ukrainy / Povelja Parlamenta Ukrajine – Kyjiv, 2011., Veleposlanstva Ukrajine u RH i drugih vrijednih nagrada.

РАЇСИ ІВАНІВНІ ТРОСТИНСЬКІЙ УСЛІД

(23.10.1939 – 14.12.2016)

У середу, 14 грудня 2016 року, після нетривалої хвороби на 78-ому році пішла з життя засновниця єдиного в Республіці Хорватія студію

української мови і літератури **mr. sc. Раїса Іванівна Тростинська** (Rajisa Trostynska).

Р.І. Тростинська народилася 23 жовтня 1939 р. у с. Ковалиха, на Черкащині. Любов до українського слова і культури передалися Раїсі Іванівні від її батьків, Олександрі і Івана Ткачків, а також від її дядька по матері Марка Степановича Терещенка, відомого українського актора і режисера, учасника трупі «Молодий театр», очолюваної Лесем Курбасом, у родині якого в Харкові вона провела свої юні роки. Пізніше Раїса Іванівна не раз оповідала невідомі з офіційних джерел деталі про культурний процес в Україні початку ХХ-ого ст., цікаві факти з приватного життя С. Єсеніна, В. Маяковського та інших видатних постатей, почуті чи обго-

ворювані на приватних зібраннях удома в дядька Марка.

Вихована в патріотичному дусі, Раїса Іванівна пов'язала своє професійне життя з україністикою, закінчивши в 1961 р. Харківський державний університет імені О.М. Горького за спеціальностями українська і російська мова та література. Після закінчення університету понад 10 років Р.І. Тростинська працювала в школі вчителем і завучем, а з 1974 р. – у своїй альма-матер, на кафедрі української мови філологічного факультету. Харківські колеги глибоко цінували і любили її: для них вона до останніх днів залишалася членом кафедри, про що свідчать сторінки кафедри і вітання з нагоди 40-річного ювілею трудової діяльності.

З Хорватією Раїсу Іванівну доля зв'язала вперше 1978 р., коли вона була відряджена від Харківського університету (нині Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна) в якості іноземного лектора викладати українську мову студентам загребського Філософського факультету. За цим послідував другий термін у якості іноземного лектора в Загребі – 1983 – 1986 рр., а після переїзду Р. Тростинської на постійне проживання в Загреб почався її шлях до створення загребської україністики, яку вона вибудовувала цеглинку за цеглинкою разом зі своїм чоловіком, професором-русистом М. Поповичем, з великою наполегливістю і самовідданістю, спираючись на підтримку видатних хорватських русистів – академіків А. Менац і А. Флакера.

П'ять останніх років Р.І. Тростинська, тісно співпрацюючи з А. Менац, присвятила всю себе роботі над розширенням і доповненням виданням «Хорватсько-українського і українсько-хорватського словника» А. Менац і А. Коваль, виданого 1979 р. у Загребі.

Р.І. Тростинська – автор (та співавтор з професором-емеритом М. Поповичем) понад 70 наукових праць з

фонетики і фонології, морфонології, графеміки, морфології, семантики, лексики, фразеології, перекладу; поетичних з хорватської мови і двох хорватсько-українських фразеологічних словників; член авторської групи «Хорватсько-слов'янського порівняльного фразеологічного словника» на чолі з проф. Ж. Фінк (2006); автор 150-и статей в 11-томній «Хорватській енциклопедії» (1999-2009), присвячених українським письменникам, завдяки їй до лексикону світового письменства («Leksikon stranih pisaca» (2001)) увійшли 43 українські письменники (у попередньому були лише 14); вона також є першим перекладачем гімну Хорватії «Lijepa naša» українською мовою (1992) і співперекладачем (з М. Поповичем) «Антології хорватської воєнної лірики» («Antologija hrvatske ratne lirike») (1995).

Від заснування загребської україністики Раїса Іванівна навчила і виховала кілька генерацій українців, які нині зі щирою вдячністю згадують її незабутні лекції, сповнені любові до україністики і України, людей і життя.

З перших днів перебування в Хорватії Р.І. Тростинська брала найактивнішу участь у житті місцевої украї-

їнської громади. Часто, залучаючи і студентів-україністів, виступала на вечорах, присвячених темі Голодомору, річницям видатних діячів української літератури тощо. З багатьма представниками української громади її пов'язували теплі дружні стосунки.

Р.І. Тростинська нагороджена медалями «За доблестный труд ...» (1970), «Ветеран труда» (1990), відзнакою «Відмінник освіти України» (2006), Почесною грамотою Верховної Ради України (2011), ювілейною медаллю «25 років незалежності України» (22 серпня 2016).

У пам'яті колег і студентів Раїса Іванівна Тростинська назавжди залишиться як альфа і омега хорватської україністики, її натхненниця, філолог з енциклопедичним знанням в галузі україністики, педагог від Бога, особа з поетичним світосприйняттям, українка, яка живучи і працюючи в Хорватії, зробила неоціненний внесок у зміцнення міжнародного авторитету своєї Батьківщини, популяризацію її історичної спадщини і сучасних надбань, а понад усе – як Людина з великої літери.

Тетяна Фудерер, від імені Кафедри української мови і літератури загребського Філософського факультету і студентів

Rajisa Ivanivna...

Ukrajina... ta je misao vjerojatno bila jedna od najznačajnijih u krugu njenih vrijednosti. Svaki put čim bi se našli na Katedri – uvijek je pitala: kako je tamo, što će biti s Ukrajinom? Zapravo htjela je podijeliti, smiriti svoje nemire, misli - jer su tamo, na istoku Ukrajine bili njeni najmiliji. Harkiv je kroz povijest uvijek bio vratima velikodržavne, imperijalne intervencije na Ukrajinu. A u blizini se nalazi poligon intervencije gdje se vodi podmukli rat, ciničan, iscrpljujući rat, gdje svaki dan ginu branitelji ukrajinske neovisnosti – pred strašnom velikodržavnom, šovinstičkom, razuzdanom u antiukrajinizmu armadom. I sve to je prolazilo kroz misli, srce i dušu te velike ukrajinske patriotkinje.

Ukrajinstika – pojam, prostor, cilj su bili u središtu njene djelatnosti – od godina kada je bila lektor ukrajinskog jezika i nadalje, kroz godine neovisnosti, rata u Hrvatskoj. Kada je Veleposlanstvo Ukrajine u Zagrebu uputilo 1996. notu Ministarstvu vanjskih poslova RH s prijedlogom da prema reciprocitetu, s obzirom da je kroatistika već uvedena u Ukrajinu, pokrene i studij ukrajini-

ke na Sveučilištu u Zagrebu, bez Rajise Ivanjivne i profesora Miljenka Popovića – ne znamo kako bi se završila ta inicijativa. Bila je vrtlar, usadivala je mlado raslinje da se pretvori u plodna stabla; bila je kao majka Terezija ukrajinistike, čuvarica, diplomat, radnik u tome vrtu.

Radišnost, neumorna, beskrajna - izričita je osobina njenoga stila i duha. Čitala je, popravljala sve – od radova mlađih kolega, diplomatskih radova do rukopisa knjiga. Bila je suradnik svugdje – u pripremama knjiga – Antonyča ili Ševčenka – sve do novoga rječnika hrvatsko-ukrajinskog i obrnuto, nad kojim je provela godine rada.

Skromnost, taktičnost, delikatnost su samo neke crte njene osobitosti. Težila je pomiriti, smiriti, usmjeriti na uzajamnost kada je ona negdje pucala. Uvijek je upućivala u neke bolje primjere iz svoje nastavničke prakse. Bila je boležljiva, ali se uvijek vraćala.

I mnogo drugih je osobina kojima je stvorila svojevrstu auru, predodžbu o njoj kao neumitnoj i obveznoj osobi katedre. I zato, kad smo čuli da je bolesna, dovezena hitnom pomoći u kliniku – bili smo sigurni da će se i vratiti. Kad smo

čuli da se stanje ne poboljšava, vjerovali smo da će pobijediti; kad smo čuli da se bolest pogoršava, nismo htjeli vjerovati, ipak smo se nadali. Međutim, vjerojatno sve one patnje, misli i naponi uspjeli su ju oslabiti u borbi s bolešću. Bili smo zatečeni viješću koju nismo očekivali...

Odlazak Rajise Ivanjivne je velik gubitak za katedru. Bila je svojevrstni etički, moralni srž ukrajinistike. Otišla je u vremenu turbulentnom, ne najboljem za struku. Ponekad se znala prisjetiti s koliko je poteškoća stvarana ukrajinistika, koliko zla i nedobronamjernosti trebalo je prebroditi u tom stvaranju. Hrvatska ukrajinistika je sastavni dio hrvatske slavistike i brojni pregaoci kroz povijest su doprinijeli uzgajanju struke. Dostojno mjesto u izgradnji hrvatske ukrajinistike zauzima Rajisa Ivanivna Trostinska. Napustila je katedru, njena je duša krenula tamo gdje je, prema svim zakonitostima života - živima ulaz zabranjen. Na preostalima je odgovornost biti dostojnima njenih plemenitih napora u kojima je visoki moral, etički imperativ ostati će neumitnim obilježjem lika i djela naše Rajise Ivanivne Trostinske.

Jevgenij Paščenko

Dani sjećanja na žrtve Vukovara

Ove godine mjesec studeni nosi veliki značaj, kako za Vukovar tako i za cijelu Hrvatsku jer je prošlo 25 godina od ratnog stradanja ovog herojskog Grada.

Sredina studenog su dani kada se s tuгом prisjećamo svih izgubljenih života, kada zahvaljujemo svima onima koji su za ovaj Grad, ovu državu položili svoje živote. Dani su to posebnog ponosa za svakog građana Vukovara jer je upravo žrtva koju je ovaj Grad podnio, presudna u stvaranju neovisnosti Republike Hrvatske.

Obzirom da je riječ o obljetnici, tradicionalna Kolona sjećanja nikad nije bila

predsjednici Sabora i Vlade, ministri, saborski zastupnici i stranački čelnici, predstavnici Katoličke crkve predvođeni zagrebačkim nadbiskupom kardinalom Josipom Bozanićem.

U sukobima '91 su sudjelovali i pripadnici ukrajinske nacionalne manjine, pa se s dostojanstvom prisjećamo događaja od prije četvrt stoljeća koji su se odvijali u Vukovaru ističući snažnu poruku da se strahote i žrtve nikada ne smiju zaboraviti, da se o istini treba progovoriti, ali i da treba biti okrenut ka budućnosti i razvoju grada, države jer se jedino tako mogu opravdati položeni životi jer u ratu nema ništa dobro osim njegova završetka.

svim time je smogla izaći na kraj. Zato je hrvatsko iskustvo za nas izuzetno dragocjeno."

Za kraj treba istaknuti riječi kardinala Bozanića upućenih okupljenima na Vukovarskom groblju, s kojima progovara o simbolu grada Vukovara, Vučedolskoj golubici, odnosno jarebici: *"Kada ta ptica osjeti opasnost za svoje mlade, kada vidi prijetnju, ona počinje privlačiti pozornost na sebe. Kao majka zna da su njena djeca lak plijen grabežljivcima. Zato se počinje pretvarati da šepa, kako bi neprijatelj mislio da je može lako uloviti. Jarebica odvlači neprijatelja od malenih i, kada se čini da je tako blizu da je ugrabi, ona poleti i*

brojnija. Obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. počelo je komemorativnim programom u dvorištu vukovarske Opće bolnice. Dok je kolona prolazila ulicama, sa župne crkve Sv. Filipa i Jakova odzvanjale su zvona, a duž prometnice zapaljeno je na tisuće crvenih lampiona. 120 tisuća ljudi iz cijele Hrvatske i inozemstva prošli su u Koloni sjećanja od Bolnice do Memorijalnog groblja žrtava iz Domovinskoga rata. Uz velik broj branitelja i građana ondje se okupio cijeli državni vrh - predsjednica Republike Kolinda Grabar- Kitarović,

Još jedan od razloga zašto možemo osjetiti veliko razumijevanje i suosjećanje na spomenutu prošlost su i sadašnji ratni događaji u Ukrajini. Veleposlanik Ukrajine u RH, Oleksandar Levčenko komentira: *"Scenarije agresije protiv Hrvatske prije 25 godina i protiv Ukrajine danas kao da je pisala ista ruka. Tu je i organizacija "događanja naroda", i stvaranje marionetskih pseudodržavica, i intervencija strane vojske bez objavljivanja rata, i tisuće dobrovoljaca koji dolaze s one strane granice, i izuzetno aktivni informacijski rat. Sve je to Hrvatska doživjela i sa*

spasi svoje leglo. Nije li to predivna slika vukovarske žrtve? Nezaštićena mlada hrvatska država, nedovoljno jaka za nalet grabežljivaca koji su je htjeli uništiti; udarana po svojim krilima, na istoku, sjeveru, zapadu i jugu, te preslaba za izravno suočenje, imala je svoju majku-zaštitnicu u Vukovaru. Izgledala je kao lak plijen; šepala je, bila na izdisaju, a ipak je dugo privlačila snagu neprijatelja, nadmoćnog agresora, i omogućila mladima da ojačaju. A zatim – istinski ranjena, izmučena do iznemoglosti – uspjela se vinuti u let."

Olesja Beč

Izašla nova knjiga "Sjećanja" Grigorija Bordukala

Uz potporu Ministarstva vanjskih i europskih poslova i Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske u nakladi Ukrajinske zajednice RH i Hrvatsko-ukrajinskog društva, iz tiska je izašla nova knjiga pod nazivom "Sjećanja" autora Grigorija Bordukala. Za nakladnika knjige bili su Stjepan Mesić i Mihajlo Semenjuk. Urednik knjige je Slavko Burda. Recenzent Bogdan Bordukalo, lektorica je Olga Bordukalo-Car.

Autobiografski roman Grigorija Bordukala je do sada jedini širi autentični zapis u kojem se opisuje dolazak ukrajinskih emigranata iz bivšeg Ruskog Carstva na prostor današnje Hrvatske. Dolazak G. Bordukala u Hrvatsku odigrao se neplanski i sasvim slučajno. Bježeći pred najezdom boljševičke Crvene armije, kao vojnik poražene Bijele dobrovoljačke vojske, imao je sreću da se ukrca na parobrod "Herson".

Bio je to jedan od posljednjih brodova koji su u studenom 1920. godine napustili poluotok Krim, prepun ostacima razbijene Bijele armije, predvođene generalom P. Vrangelom, te s nekoliko tisuća izbjeglica i ljudi koji su bježali u inozemstvo iz zemlje zahvaćene kaotom.

Na svom izbjegličkom putu, Crnim morem preko Turske i Konstantinopolja, okolnim morskim putem preko Sredozemnog i Egejskog mora, brod "Herson" s mladim Grigorijem Bordukalom doplovio je u Jadransko more, u hrvatsku luku Bakar.

U knjizi, svom autobiografskom romanu, Grigorije Bordukalo je vjerno i slikovito ispričao i opisao što se događalo u mirno doba ili u doba njegove rane mladosti, djetinjstva i školovanja u Ukrajini, koja je u to vrijeme bila u sastavu Ruske imperije.

Isto tako je kroz sjećanje ispričao i opisao događaje zahvaćene ratnim vihorom u Ukrajini dvadesetih godina prošloga stoljeća, kada je samo pukom slučajnošću uspio preko crnomorskih i jadranskih luka, brodom "Herson" doploviti u Bakar, u Hr-

vatsku, u tadašnju Kraljevinu SHS i to zajedno s tisućama izbjeglica koji su bježali od boljševičke najezde i eventualnih budućih represija od strane pobjednika.

Po dolasku u Hrvatsku kraće je vrijeme radio u Rakovcu kraj Vrbovca, a poslije na raznim mjestima u Zagrebu. S neiscrpnom željom i velikim upornim zalaganjem nastavlja školovanje i studiranje na Gospodarsko-šumarskom fakultetu u Zagrebu i stječe zvanje "diplomirani inženjer agronomije".

Po završetku studija, u travnju 1927. godine zbog ekonomske krize jedno vrijeme je bez posla. Razmišlja o povratku, u tada već stvoreni Sovjetski Savez.

Međutim, nakon strpljivog čekanja i traženja, uspijeva dobiti posao u struci na Državnom dobru Belje na pustari Kozjak. Ubrzo rješava pitanje državljanstva, ženi se, osniva obitelj i nastavlja raditi i živjeti u Hrvatskoj.

Početkom Drugog svjetskog rata mora s obitelji napustiti Baranju, koju su okupirali Mađari. Prelazi u Osijek i zapošljava se u županijskoj šećerani putujući po Srijemu i ugovarajući sa seljacima sijanje i preuzimanje šećerne repe.

Nakon završetka rata ponovno se zapošljava u Belju, prvo u Glavnoj upravi u Kneževu, a zatim na poljoprivrednim dobrima u okolini Osijeka: Bare, Korodgrad, Orlovnjak, Seleš i dr. Od 1954. godine konačno se zapošljava u Osijeku, u Poljoprivrednoj komori, zatim u Poljoprivrednoj stanici i na kraju radi u Ekonomsko-tehničkom zavodu, sve do umirovljenja.

Nakon smrti supruge Olesje neko vrijeme nastavlja živjeti u Osijeku, dva puta je 1963. i 1973. posjetio roditelje, sestru te daljnu i bližu rodbinu u Ukrajini. Ponovno se ženi i 1983. godine prelazi sa suprugom Kornelijom u Zagreb u Dom umirovljenika "Lavoslav Švarc" u kojem umire 1997. godine. Sahanjen je u Osijeku.

U svojim sjećanjima Grigorije Bordukalo je vjerno opisao i prikazao život u Ukrajini za vrijeme Carske Rusije. Na zanimljiv način, uz blagi humor, s više zgoda i nezgoda opisuje svoje bezbrižno djetinjstvo, provedenu mladost, početke školovanja, odrastanje, pa školovanje u srednjoškolskom internatu.

Opisuje provedene dane s roditeljima, rođacima i prijateljima za vrijeme zimskih i ljetnih praznika. S obzirom da je volio čitati, mladi Grigorij se veoma rano upoznao sa književnošću i literaturom svih klasičnih ruskih i svjetskih pisaca. Jezik komuniciranja u školi i u kući je uglavnom bio ruski. U obitelji ili kod rođaka se govorilo i nešto između ukrajinskog i ruskog, a u školi i internatu jedino se smjelo govoriti ruski. Ukrajinski je bio zabranjen i tko ga je govorio, bio je kažnjen. Bolji ukrajinski jezik Grigorije je prvi puta čuo u Hersonu u internatu kada su Herson osvojili austrougarski vojnici, a među tim vojnicima su bili Ukrajinci iz Galicije.

U knjizi opisuje i svoja prva zaljublivanja. Školski praznici, ne računajući ljetne nakon završetka svake godine, uglavnom su bili za vrijeme Božića i Uskrsa. Grigorije je u knjizi sadržajno i bogato opisao sve crkve u rodnom selu u Mikolajevki i selu svojih roditelja u Berezni, crkveno bogoslužje, Službu Božju ili liturgiju, te običaje i tradiciju proslave božićnih i uskršnjih blagdana u Ukrajini, posebno u obiteljskoj kući svojih pobožnih roditelja.

Zanimljivo je ispričao i opisao svoj bogom nadareni talent i sklonost pjevanju i muziciranju koji su ga pratili kroz dobar dio njegova života. Bili su to dani otkrića nadarenosti u prvim školskim danima u Mykolajvki i Berezni, pa njegov stalni angažman u crkvenom pjevačkom zboru, pa u zboru i orkestru za vrijeme srednjoškolskog školovanja u internatu u Hersonu, a kasnije o pjevanju na ratistu kao vojniku Dobrovoljačke armije prilikom sprovoda i ispraćaja poginulih vojnika, te pjevanja u izbjeglištvu u novoj domovini Hrvatskoj, pjevanje u orkestru radi zarade i preživljavanja za vrijeme studiranja u jednom restoranu na Jelačićevom placu u Zagrebu.

Posebno bih istaknuo njegovo široko poznavanje društveno-političkih događaja prije i za vrijeme Prvog svjetskoga rata, kao i za vrijeme Građanskog rata u Carskoj Rusiji.

On posebno u knjizi opisuje sve slojeve društva u Ukrajini pod Ruskim Carstvom, a prilikom opisivanja pojedinih događaja navodi sva značajna zemljopisna obilježja i mjesta koja i danas postoje. Neka su samo izmijenila naziv. Uz te događaje on navodi i veliki broj osoba i povijesnih ličnosti tadašnje Carske Rusije.

Još kao dijete, čak osnovne škole imao je mogućnost vidjeti i upoznati ruskog cara Nikolaja.

Kasnije u knjizi u svim njezinim poglavljima navodi i mnoge druge događaje te uz njih spominje brojne kulturne, vojne i političke ličnosti. Za neke od njih je samo čuo ili pročitao dok je mnoge vidio i osobno upoznao.

U knjizi je također vjerno opisao o prvim pogromima Židova u Carskoj Rusiji nakon rusko-japanskog rata te stvaranje uz pomoć židovskih vlastelina ili gazdi neke posebne zajednice nalik ili preteče kibuca u današnjem Izraelu.

U jednoj takvoj židovskoj zajednici ili židovskom selu živio je i radio jedan njegov rođak. Kasnije je za vrijeme Staljina bio protjeran u Sibir.

Interesantno je napisano i rodoslovlje po majčinoj i očevoj strani.

Bez dokumenata i navođenja izvorne dokumentacije, vjerno su u kratkim crtama opisani Prvi svjetski rat, Građanski rat u Carskoj Rusiji odnosno revolucijski i postrevolucijski događaji te njegovo pristupanje i regrutacija u Dobrovoljačku armiju pod komandom generala Denikina,

sudjelovanje na frontu, odlazak iz Rusije te početak u novoj domovini u Hrvatskoj i upoznavanje sa svojom suprugom Olesjom, također Ukrajinom iz Halyčyne u to vrijeme pod Austro-Ugarskom koja je došla na studij u Zagreb.

Knjiga "Sjećanja" Grigorija Bordukala za Ukrajinu u Hrvatskoj ima veliku vrijednost jer na vjerodostojan način između ostaloga opisuje događaje, ljude i zaslužne osobe u počecima aktivnog djelovanja Ukrajinaca u Zagrebu kao i osnivanje prvih organizacijskih oblika i kulturno-prosvjetnih društava Ukrajinaca u Hrvatskoj.

Međutim, knjiga ima i značaj za povijest i prvo uspostavljanje hrvatsko-ukrajinskih odnosa.

Već tada u njegovo vrijeme se uspostavlja-

ju prvi hrvatsko-ukrajinski odnosi i postupno se stvaraju sve pretpostavke za prijateljstvo i suradnju hrvatskoga i ukrajinskoga naroda u budućnosti.

Grigorij Bordukalo je bio jedan od pionira u stvaranju toga prijateljstva.

Proglašenjem neovisnosti i stvaranjem svojih država, Ukrajina i Hrvatska su jedna drugu priznale i uspostavile diplomatsku i bilateralnu suradnju.

Danas smo svjedoci uspostavljenih prijateljskih odnosa i suradnje na najvišoj razini između naših bratskih naroda i dvaju neovisnih suverenih europskih država Ukrajine i Hrvatske.

Na kraju se treba zahvaliti sinu Grigorija Bordukala, Bogdanu i njegovoj supruzi Olgi Bordukalo-Car koji su sačuvali ruko-

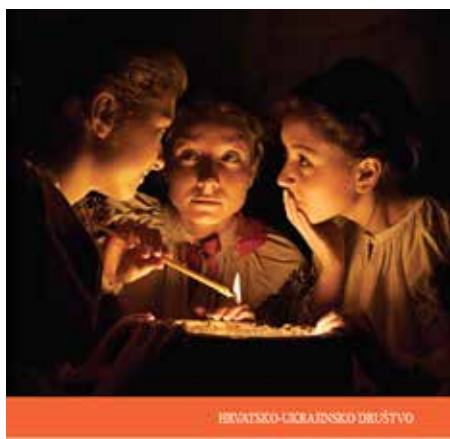
pis i tekst pokojnog Grigorija Bordukala te su naknadno uložili mnogo vremena i rada da ova knjiga ugleda svjetlo dana.

Također se treba zahvaliti i onima koji su moralno i materijalno dali potporu i pomogli objavljivanje ove knjige.

Vjerujem da će ovaj autobiografski roman Grigorija Bordukala poslužiti za spoznaju i bolje upoznavanje s prošlošću doseljenih Ukrajinaca na hrvatski prostor nakon Prvog svjetskog rata. Grigorij Bordukalo je živio svjedok tih turbulentnih prijeratnih, ratnih i poslijeratnih događaja Prvog svjetskog rata u Ukrajini pod Ruskim Carstvom i dijela Ukrajine i Hrvatske pod Austro-Ugarskom i kasnije Hrvatske u sastavu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Slavko Burda

U Zagrebu tiskana knjiga "Putujem Ukrajinom"

PUTUJEM
UKRAJINOM

U zagrebačkom "Vjesniku" tiskana je knjiga "Putujem Ukrajinom". Autor i urednik Sergej Burda osvrnuo se još jednom na svoja protekla putovanja te uz pomoć priznatih stručnjaka dočarava šarolikost ukrajinske kulture kroz osobne doživljaje ukrajinskih ljudi. Nakladnik Hrvatsko-ukrajinsko društvo knjigu namjerava prezentirati u prosincu.

Autor u svom uvodu ovog putopisa pojašnjava da prostor države Ukrajine biva naseljen još od kada je prvi čovjek stupio na tlo koje danas zovemo Europom. Pronađeni su tragovi ljudskih prebivališta koji upućuju da je čovjek na ukrajinskom tlu boravio prije 700 tisuća godina pr. Kr. To je ujedno jedno od najstarijih ljudskih prebivališta na Zemlji. U Ukrajini je posebno poznata takozvana "Trypiljska kultura" čije je vrijeme datirano razdobljem od 4500. do 2500. godine pr. Kr. Ova se kultura smatra vrhuncem razvoja neolitskih zemljoradničkih i stočarskih plemena na tlu Europe. Takav ukrajinski krajolik može dosta toga podučiti današnjeg arheologa, povjesničara ili bilo kojeg drugog istraživača. Sam slaven-ski naziv "Ukrajina" je specifičan i doslovno

se prevodi "u zemlji" (domovina, matica). Susreće se u povjesnim dokumentima iz 12. stoljeća, no ne zna se koliko je doista star. Tada kada je zabilježen najvjerojatnije je već bio dugo ukorijenjen među najstarijim slavenskim grupacijama, autohton.

Na prostoru današnje Ukrajine vladali su brojni narodi. Među njima su možda najinteresantniji Stari Grci, Kelti, Skiti, Sarmati, Goti i Vikinzi. Elementi tih antičkih i srednjovjekovnih kultura primjetljivi su u početnom formiranju elemenata bogate ukrajinske kulture. Grčki običaji primjećuju se u poznatom ukrajinskom dočeku gostiju uz kruh i sol, ili u bogatom ukrajinskom smislu za kazalište. Mnoga ukrajinska narodna imena kao što su Oksana, Taras, Orest ili Ostap imaju grčko podrijetlo. Obrijana kozjačka glava sa dugačkim repićem kose na njezinu tjemenu uz duge elegantne brkove ili nerijetko pletenice, izgled je ukrajinskih srednjovjekovnih ratnika koji se povezuje s Keltima. Ukrajinska i keltska glazba i umjetnost imaju dosta sličnosti, dok prema istraživanju lingviste Konstantina Tiščenka mnogi ukrajinski nazivi za sela, gradove i regije imaju keltsko podrijetlo pa tako i Hrvatima poznata Galicija. Ipak, treba biti oprezan kada je u pitanju uvjetno rečeno autorstvo, jer zaključiti tko je kome što prenio, još je dosta nezahvalno s obzirom da o najstarijim Slavenima znamo relativno malo, a također znamo da su Kelti u Europu stigli upravo iz Skitskog Kraljevstva odnosno Ukrajine. Povjesničar Oleksandr Palij pojašnjava da prepoznatljive široke kozjačke hlače "šarovary" potječu upravo od Skita, brojni nazivi za zemljopisna mjesta jugoistočne Ukrajine od Sarmata, pojedina mitološka tumačenja, običaji i ostalo od Gota; ukrajinska narodna imena Oljha, Ihor, Askold i druga imaju skandinavsko podrijetlo, itd. Ukratko rečeno, Ukrajina je imala dosta čvrstu vezu s brojnim kulturama različitih naroda koje su se među Ukrajinacima do jedne mjere očuvale sve do danas. Dovoljno je reći da je Ukrajina pradomovina svih Slavena i antička žitnica Europe.

Najsnažniji element ukrajinske kulture

svakako je kršćanstvo i višestoljetna ukrajinska borba da se kršćanske vrijednosti rašire prostorima istočne Europe, prvenstveno Rusijom, s čijim su stanovništvom poganskih uvjerenja iz istih razloga i započeli prvi sukobi koji se nikako nisu mogli zaustaviti. Ruski preci još neformirane Moskovijske, već su 1169. godine napali i opustošili staroukrajinski Kijev, pritom spalivši brojne kršćanske vrijednosti i objekte. Duboko-kršćanska Ukrajina je ujedno imala stoljetne napore da se razjedinjene Istočna i Zapadna crkva ponovno objedine upravo u njoj, čime bi zemlja bila zaštićena od asimilacije stanovništva i uništavanja bogate kulturne ostavštine. Ukrajinski grkokatolici najevidentniji su primjer tih napora - riječ je o najvećoj skupini katolika takve vrste koji su zadržali stariju bizantsku tradiciju. Kraće vrijeme svi su Ukrajinci službeno prešli na katoličku vjeru, a kasnije pod raznim pritiscima i ruskom dominacijom bivaju razjedinjeni povratkom na pravoslavlje. Ukrajinska bliskost Rimu nije neprirodna s obzirom da je stara ukrajinska država Kyjivska Rus' sve do 14. stoljeća imala vrlo bliske odnose sa ostatkom zapadne Europe. Ukrajina je imala svoje kraljeve, mnogobrojne međudinastijske brakove i još mnogo toga što primjerice Moskovijska Rusija nije imala. Kasnije su ti odnosi ostali utjecajni preko Poljske i Litve sve do 18. stoljeća. Upravo je Rim pružao zaštitu Ukrajinskoj crkvi pred poljskim pritiscima, jer oslabljeni Bizant to nije bio u stanju. Kao rezultat svih povijesnih napora da se očuva Ukrajinska crkva koju su uništavale poljske i ruske politike, danas Ukrajinom dominiraju četiri velike Crkve, tri pravoslavne i grkokatolička. Suraduju relativno uspješno i u ukrajinskom društvu se ne osjećaju tenzije kada je u pitanju religija. To je možda i najočaravajuće kod Ukrajinaca, uz to mnoštvo obilja prelijepe različitosti koju susrećemo, stvorena je jedna specifična i tolerantna jedinstvenost ukrajinskoga naroda. Ukrajina ne asimilira, ona naprosto upija sve došljake koji brzo zavole otvoren narod i ukrajinsku jezgru time jača. Europska žitnica Ukrajina naprosto očarava kada ju upoznate. Nažalost, ta

ljepota ima i dugogodišnje neprijatelje, one koji ju ne doživljavaju srodnom i žele njome vladati pritom je uništavajući. Svi stereotipi o Ukrajini koje je neprijatelj stoljećima širio van granica, imali su samo jedan cilj: kolonizirati zemlju i to prikazati opravdanim. U 2014. godini Ukrajina je ponovno napadnuta, mnogi su domoljubi nažalost poginuli, a dio teritorija je u ovom trenutku i dalje okupiran.

Autor knjige bilježi: Ukrajina je specifič-

na, tolerantna, tradicionalna, ali i moderna zemlja. Pjesnički dočaravajući, ona je dinamičan, paradoksalan i jezgrovit spoj vode i vatre koji prema pojedinim tumačenjima simbolizira plavu i žutu boju na brojnim ukrajinskim simbolima, samoj ukrajinskoj zastavi. Posve mirna 2004. i nasilna revolucija 2014. godine, svjedoče složenom karakteru ukrajinskoga čovjeka koji se oduvijek promatrao kao subjekt. Svojim aktivnostima Ukrajinci su danas u svijetu ipak prepoznati kao miran i radišan narod,

prepoznatljivi izumitelji, arhitekti, umjetnici, individualisti. Ovaj putopis koji je pred vama poštovani čitatelju, vodi vas kroz par ukrajinskih misli, mali segment ukrajinske tradicije, kulture i povijesti. Uz zabilješke grupe ukrajinskih autora navedenih u putopisu pokušava se dočarati misli, oblike, boje, okuse i mirise duhom bogate slaven-ske zemlje. Autor poručuje: ako već niste, svakako posjetite Ukrajinu.

Sergej Burda

Časopis "Express" je objavio članak Veleposlanika Ukrajine u Hrvatskoj Olexandra Levčenko "Plenković je u Ukrajini od ruske agresije branio Europu"

Časopis "Express" je 2. prosinca objavio veliki intervju ruskog Veleposlanika Anvara Azimova u kojem on mnogo pozornosti poklanja nedavnom posjetu Predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića Ukrajini, a u svezi s time i samoj Ukrajini. Pošto predstavlja državu koja svoju agresiju protiv Ukrajine prati intenzivnim informacijskim ratom svi komentari ambasadora zahtijevaju pomne analize da bi se otkrio njihov pravi smisao i odredili elementi dezinformacije.

Ali prije svega htio bih detaljnije postaviti se na posjeti hrvatskog Premijera i objasniti zašto je to izazvalo toliki bijes Kremlja. Andrej Plenković duže vrijeme je bio šef Delegacije Europskog parlamenta u Ukrajini te je više puta posjećivao našu zemlju. U detaljima je proučio našu situaciju, uključujući i sve okolnosti ruske okupacije Krima i Donbasa. Danas mnogi kabinetski političari u EU-u relativiziraju zločin Kremlja jer apriori smatraju da je "istina negdje po sredini", a u bilo kojem konfliktu "uvijek su krive obje strane". Za razliku od njih Andrej Plenković je sve vidio svojim očima te dobro zna na čijoj je strani istina i tko je kriv. Kao predstavnik Europskog parlamenta radio je i glavom i srcem te izuzetno mnogo učinio za pomoć Ukrajini. Vjerujem da je tome pridonijelo i to što je istinski rodoljub Hrvatske pa je u stradanjima Ukrajine prepoznao ne tako davne patnje svoje domovine.

Kad je postao Predsjednik Vlade Republike Hrvatske odlučio je nastaviti politiku podrške Ukrajini, što potpuno odgovara tradicijama solidarnosti dvaju naroda, ali i moralnim vrijednostima EU-a. Odabrao je Kijev već za svoj drugi službeni posjet inozemstvu. A kad je došao 21. studenog ove godine donio je sa sobom prekrasnu vijest: u Hrvatskoj je formirana specijalna Radna skupina za prenošenje Ukrajini unikatnog hrvatskog iskustva mirne reintegracije okupiranih teritorija.

Moram reći da tu Hrvatska može učiniti ono što ne može ni jedna druga zemlja, jer samo Hrvatska je prije 25 godina prošla kroz sve što mi prolazimo danas i još trebamo proći u budućnosti. Stvar je u tome, što su scenariji agresije protiv Hrvatske i protiv Ukrajine izuzetno slični, kao da su

izašli iz istog kabineta. Organizacija "događanja naroda", stvaranje marionetskih separatističkih republika, vojna intervencija bez objavljivanja rata, tisuće "dobrovoljaca" koji dolaze s one strane granice, informacijski rat – sve je isto. I sve je to Hrvatska uspješno riješila, osim toga ona je prva u novoj povijesti uspjela provesti mirnu reintegraciju okupiranih teritorija. To je upravo to što je preko potrebno Ukrajini. I čega se boji Rusija. Već dvije godine ona samo priča o ispunjenju dogovorenosti iz Minska, a u praksi nastoji pothranjivati u nedogled tinjajući konflikt u Donbasu. Jer ako napusti Donbas na red će doći Krim. A ako napusti i Krim veliki Putin ispast će gubitnikom, a gubitnici u Rusiji ne traju dugo.

Zato reakcija Kremlja na Plenkovićev potez bila je neprimjereno reska, čak i histerična. Ministarstvo vanjskih poslova Rusije u isključivo gruboj formi usudilo se diktirati suverenog Hrvatskoj, članici EU-a i NATO-a, što ona smije raditi i s kime je njoj dozvoljeno družiti, pa još i optužilo Hrvatsku u progonu za vrijeme "Oluje" 250 tisuća Srba. Po mom mišljenju, dečki u Moskvi malo su se zaletjeli ispunjavajući naredenje očitati bukvicu Zagrebu, pa se ambasador Azimov našao u škakljivoj situaciji. U intervjuu je s jedne strane nastojao zasladiť moskovsku pilulu brojnim uvjerenima u ljubavi Rusije prema Hrvatskoj (čega vrijedi ruska ljubav najbolje znamo mi, Ukrajinci, ali o tome drugi put), s druge pak strane obvezan je bio potvrditi sve ono što je tako bezočno lupao njegov Centar. Između ostalog je apostrofirao da je hrvatski Premijer u Kijevu dva puta pregazio "crvenu liniju" koju je Rusija zacrtala za ostali svijet: kada je ustvrdio da je Donbas okupiran i kada je izjavio da je Krim anektiran. I tu je gospodin Veleposlanik po koji put ponovio odobrene u Moskvi propagandističke teze o Ukrajini koje ruski dužnosnici u svijetu koriste umjesto argumenata. "Rusija nije okupirala Donbas. Tamo nema regularnih postrojbi Vojske Ruske Federacije", čak dva puta tijekom intervjua uvjerio je gospodin Azimov.

Ta sumnjiva smicalica možda bi mogla nekoga prevariti 2014. godine, kad je in-

vazija tek počela, ali danas takva neprikriivena dezinformacija zvuči kao otvoreno omalovažavanje sugovornika. Ali što ćete, Moskva nije promijenila instrukciju pa ruski diplomati sve dosad uporno ponavljaju očigledni apsurd. Međutim, Ukrajinski i NATO-vski obavještajci imali su dosta vremena da prikupe sve podatke, tako da su danas poznate sve brojke, nazivi ruskih vojnih jedinica i čak sva imena ruskih generala i oficira.

Protiv Ukrajine u Donbasu ratuje oko 40 tisuća vojnika, od kojih su 80% državljani Rusije, a samo 20% su lokalni kolaboranti. U ruskom okupacijskom kontingentu od 5 do 6 tisuća sastavljaju postrojbe regularne vojske (broj oscilira zbog periodičnih rotacija). U borbama sudjeluju ili sudjelovale su postrojbe iz 6. Tenkovske brigade iz Nižnjeg Novgoroda, 331. Desantne pukovnije iz Kostrome, sedam motoriziranih brigada iz Leningradске oblasti, Ččenije, Novosibirska, Kemero-va, Majkopa, Volgograda i druge jedinice.

Drugi dio sastavljaju takozvani "dobrovoljci" kojih ima oko 25 tisuća i koji se organizirano dostavljaju iz Rusije zajedno s tenkovima i drugom tehnikom o kojoj pravi dobrovoljci ne bi mogli ni sanjati. Tu ima puno kriminalne ološi koja je došla pljačkati, ali veliki dio opet čine kadrovski vojnici koji su formalno napustili vojsku i potpisali dobrovoljački kontrakt (ako prežive to će pospješiti njihovu daljnju vojničku karijeru). Zanimljivo je da Rusija, pa i ambasador Azimov, priznaje nazočnost svojih dobrovoljaca u ukrajinskom Donbasu što je, po meni, jednako priznavanju agresije.

Okupacijska armada podijeljena je na 1. Armijjski korpus, koji djeluje u Doneckoj oblasti, i 2. Armijjski korpus lociran u Luganskoj oblasti Ukrajine. Razumije se, više rukovodstvo ostvaruje se iz Rusije, ruski oficiri stoje na čelu oba korpusa, ali i svih manjih jedinica sve do bataljuna i čete. Recimo, zapovjednicima tih dvaju korpusa u razno vrijeme su bili generali ruske vojske Valerij Solodčuk, Vihail Zusko, Valerij Asapov, Sergej Kuzovljev, Jevgen Nikiforov, Sergej Judin i drugi.

Anvar Azimov tvrdi da se u Donbasu

vodi unutarnji građanski rat i govori o "ukrajinskoj krizi". Činjenice pak svjedoče o agresiji Rusije protiv suverene države Ukrajine u kojoj lokalni kolaboranti služe samo kao paravan. U toj agresiji već je poginulo 16 tisuća ljudi s ruske strane i 10 tisuća s ukrajinske (te strašne brojke, između ostalog, pokazuju tko napada, a tko se brani). Ubojstvo toliko ljudi u neobjavljenom ratu je teški zločin protiv čovječnosti za koji snosi odgovornost i državni vrh Rusije i njeni generali i oficiri koji ilegalno djeluju na tuđem teritoriju. Ponavljam, sva imena su poznata i nama, i našim partnerima, i Međunarodnom kaznenom sudu u Hagu. Što se tiče Donbasa gospodin Azimov je od sebe dodao još nekoliko neistina. On tvrdi da je područje Donbasa "prije Oktobarske revolucije i stvaranja SSSR-a pripadalo Rusiji", a da ga je "Lenjin odlukom iz 1918. ustupio Ukrajini". Prije revolucije Rusiji je pripadao ne samo Donbas, nego i cijela Ukrajina, sve današnje postsovjetske države, pa čak i Finska te veliki dio Poljske. Poslije revolucije granice između sovjetskih republika crtale su se u Kremlju više-manje po etničkom principu te je Donbas pripao Ukrajini upravo zato što je to etnički i povijesno ukrajinsko tlo.

U sovjetsko vrijeme, kad se u Donbasu aktivno razvijala industrija i rudarstvo, počeo je masovni priton proletera iz Rusije. Osim toga, kad je Moskva 1932.-1933. godine organizirala u Ukrajini umjetni pomor gladi od kojeg je umrlo do 7 miliona Ukrajinaca, u izumrla sela u Donbasu je bilo iz susjedne Rusije doseljeno 21 tisuću obitelji. Sve je to znatno promijenilo etničku sliku regije, ali Rusa je pred invazijom 2014. sve jedno bilo samo 30, a ne 80%, kako to tvrdi veleposlanik Azimov.

S Krimom situacija je za njega još šakljivija: "Možda je za nas još osjetljivije spominjanje aneksije Krima. ... Taj je

proces nepovratan i pitanje je zauvijek zatvoreno. ... To je iznimno važno pitanje ruskog ponosa i nacionalnog interesa o kojem nema pregovora".

Ako u slučaju Donbasa instrukcija iz Moskve glasi "potpuno poricanje umiješanosti bez obzira na bilo koje dokaze" s Krimom to tako ne ide. Jer Krim je Moskva ne samo okupirala, nego i anektirala, dakle službeno ga je uključila u sastav Ruske Federacije. Pa i ulogu ruske vojske Putin je u napadu euforije priznao kad je slavio prvu godišnjicu otimanja ukrajinskog poluotoka. Aneksijom Krima Moskva je urušila cijeli sigurnosni sustav koji je čuvao Europu poslije Drugog svjetskog rata, jer to je bio prvi na kontinentu slučaj nasilnog prisvajanja tuđeg teritorija poslije Hitlerovih osvajačkih pohoda.

S gledišta međunarodnog prava Rusija je na Krimu prekršila Statut UN-a, Helsinški akt i sve moguće dogovore, konvencije, memorandum i povelje. Sve u svemu Kremlj nema u rukama ni jednog iole suvislog argumenta u svoju korist. U takvoj situaciji Moskva je pribjela dosta naivnom triku: jednostrano je proglasila da je "Krim zatvoreno pitanje" i sada to traži i od svih drugih zemalja. Međutim, u krivičnom pravu nije predviđena mogućnost da lopov sam zatvara sudski postupak protiv sebe. U rujnu ove godine Međunarodni kazneni sud u Hagu je zaključio: "Situacija na teritoriju Krima i Sevastopolja istoznačna je međunarodnom oružanom konfliktu između Ukrajine i Ruske Federacije. Taj međunarodni oružani konflikt je počeo ne kasnije od 26. veljače 2014. kad je Ruska Federacija upotrijebila svoje oružane snage za dobivanje kontrole nad dijelovima teritorija Ukrajine bez suglasnosti vlade Ukrajine". Kao što vidimo, međunarodna zajednica ne žuri ispunjavati bizarne naredbe iz Moskve i radi svoje.

U svakom slučaju za kremaljske vođe po prvi put se ukazala perspektiva Haga.

Htio bih primijetiti da nastojeći opravdati aneksiju Krima Veleposlanik Azimov iznio je jednu posve novu fantaziju: "Na Krimu su zbog djelovanja takvih radikalnih skupina (ima u vidu ukrajinske radikale) ubijene stotine ljudi".

Na Krimu prije ruske okupacije nije zabilježen niti jedan antiruski incident, a kamoli ubojstvo stotina ljudi. Nećete naći informacije o tako nečem ne samo u svjetskim nego i u ruskim medijima tog vremena. Poslije okupacije ruska propaganda je uvjeravala da je tako Moskva spasila krimske Ruse od pokolja, a gospodin Azimov je valjda odlučio pretvoriti te lažne pretpostavke u lažne činjenice. Očigledno i on se malo zaletio.

Sve u svemu oštra ruska reakcija i aktivna propagandistička kampanja koju je pokrenula Ambasada Rusije u Hrvatskoj potvrđuje da je Premijer Andrej Plenković svojom inicijativom o prijenosu hrvatskog iskustva Ukrajini pogodio "u sridu". To je odlučan i dostojanstven potez europskog političara koji dosljedno provodi principe demokracije, pravednosti i međunarodnog prava. Pomažući Ukrajini, on brani od agresije ne samo svoju zemlju nego i cijelu Europu, dakle i Hrvatsku. Oni analitičari koji su se uplašili da time Hrvatska može razljutiti Moskvu malo su zakasnili. Moskva se razljutila još 2014. godine te je pokrenula hibridni rat protiv cijele Europske unije i NATO-a. Istini za volju, u tom ratu ne može pobijediti, jer su EU i NATO dosta moćni da ukrote ratoborne kremaljske vođe čak i mirnim političkim i gospodarskim mjerama. Glavno je da budu dosljedni i jedinstveni.

Oleksandr Levčenko,
Veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj

Plenković i Grojsman otvorili hrvatsko-ukrajinski gospodarski forum

U Kijevu su se sastali hrvatski i ukrajinski premijer Andrej Plenković i Vladimir Grojsman. Razgovarali su o politici i gospodarskoj

suradnji. Naakon sastanka dvojice premijera potpisano je nekoliko sporazuma između dviju vlada. Radi se o sporazumu o suradnji u području sprječavanja kata-

strofa i uklanjanja njihovih posljedica, protokolu o izmjenama i dopunama ugovora o međusobnoj pomoći u carinskim pitanjima te dodatnom protokolu ugovora o poticanju i zaštiti ulaganja.

Premijer Andrej Plenković rekao je da će Hrvatska pomoći Ukrajini na njezinu europskom putu, a svojim iskustvom htjela bi pomoći i u procesu postizanja mira i mirne reintegracije istoka zemlje. "Želim vrlo jasno poručiti da se hrvatska zalaže za ukidanje viznog režima za ukrajinske državljane. Po meni je to odluka koju na razini EU-a treba donijeti što prije jer je Ukrajina ispunila sve uvjete koje je Komisija predstavila prije desetak mjeseci", rekao je Plenković. Po njegovim riječima, ta bi odluka "pridonijela i jačanju gospodarske suradnje, turističke suradnje, ukupnih odnosa i to ne samo s Hrvatskom nego i s drugim članicama EU-a".

Vladimir Grojsman je rekao kako očekuje da će "EU održati svoje obećanje i uvesti bezvizni režim za ukrajinske građane". Govoreći o mogućnostima gospodarske suradnje, ukrajinski je premijer kazao je da sje s Plenkovićem razgovarao i novom području suradnje, energetici. "Zadovoljni smo da RH radi na tome da na svom teritoriju izgradi LNG terminal i mi smo vrlo zainteresirani da sudjelujemo u tom projektu jer bi na taj način mogli osigurati energetske neovisnost naše države". Zahvalio je Plenkoviću na osnivanju radne skupine koja bi Ukrajini dala mogućnost da iskoristi iskustva RH vezano za mirnu integraciju okupiranog teritorija, istaknuvši da je Ukrajini to jako važno u trenutačnoj situaciji.

Dvojica premijera otvorili su ukrajinsko-hrvatski gospodarski forum na kojemu sudjeluju predstavnici 70-tak hrvatskih tvrtki, među kojima su Podravka, Zvijezda, Dalekovod, Stražaplaska, Podravka, Adriadiesel. Premijer Andrej Plenković je u svom pozdravnom govoru pozvao sve ukrajinske tvrtke na hrvatskom tržištu da iskoriste mogućnosti Hrvatske jer je njezin zemljopisni položaj odskočna daska za ulazak na tržište EU od 50 milijuna stanovnika. Plenković je također ponudio punu podršku hrvatske vlade prilikom ulaganja.

Predsjednik HGK Luka Burilović je izrazio zadovoljstvo ovako velikim interesom i naglasio da neke hrvatske kompanije posluju već dugi niz godina na

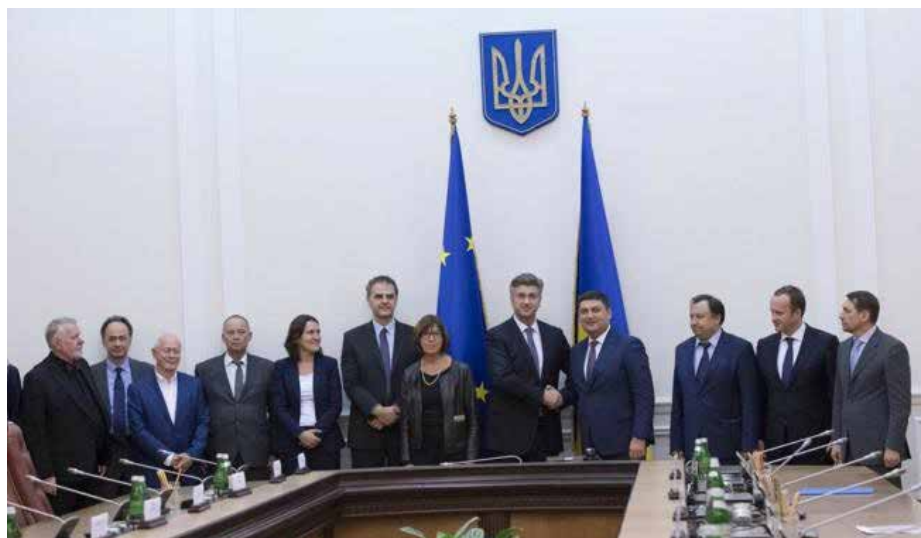
ukrajinskom tržištu gdje su stekle ugled pouzdanih partnera. Kao područja poboljšanja istaknuo je energetiku, graditeljstvo, turizam, prehrambenu industriju, tekstil i bankarstvo. S druge strane, Hrvatska može ukrajinskim poduzetnicima, rekao je, poslužiti kao vrata tržišta Europske unije od preko 500 milijuna ljudi.

Danas je treća godišnjica ustanka na Majdanu i Plenković je zajedno s Grojsmanom i predsjednikom države Petrom Porošenkom jutros odao počast u ime cijelog hrvatskog izaslanstva žrtvama koje su pale za europsku slobodu Ukrajine i demokraciju.

hkv/hrt, 21.11.2016

PLENKOVIĆ U KYJIVU

Europa mora što prije ukinuti vize za građane Ukrajine

"Zadovoljni smo da RH radi na tome da na svom teritoriju izgradi LNG terminal i mi smo vrlo zainteresirani da sudjelujemo u tom projektu jer bi na taj način mogli osigurati energetske neovisnost naše države", rekao je premijer Ukrajine Vladimir Grojsman.

Hrvatska se zalaže za ukidanje viznog režima za ukrajinske građane i smatra da Europska unija treba što prije donijeti tu odluku, izjavio je u ponedjeljak u Kijevu hrvatski premijer Andrej Plenković nakon susreta s predsjednikom ukrajinske vlade Vladimirom Grojsmanom.

"Želim vrlo jasno poručiti da se hrvatska zalaže za ukidanje viznog režima za ukrajinske državljane. Po meni je to odluka koju na razini EU-a treba donijeti što prije jer je Ukrajina ispunila sve uvjete koje je Komisija predstavila prije desetak mjeseci", rekao je Plenković u izjavi za novinare nakon sastanka.

Po njegovim riječima, ta bi odluka "pridonijela i jačanju gospodarske suradnje, turističke suradnje, ukupnih odnosa i to ne samo s Hrvatskom nego i s drugim članicama EU-a".

Grojsman je rekao da novinarima kako očekuje da će "EU održati svoje obećanje i uvesti bezvizni režim za ukrajinske građane".

Plenković je također je rekao da će se založiti za nalaženje rješenja kako bi se omogućilo stupanje na snagu Sporazuma o pridruživanju između EU-a i Ukrajine neovisno o rezultatu nizozemskog referenduma.

Nizozemci su u travnju ove godine na referendumu odbacili sporazum o pridruživanju Ukrajine EU-u, a nizozemski je premijer Mark Rutte izjavio da vlada namjerava poštivati rezultat iako je referendum bio savjetodavan.

Hrvatska nikada neće zaboraviti da ju je Ukrajina prva priznala

Govoreći o mogućnostima gospodarske suradnje, ukrajinski je premijer kazao je da je s Plenkovićem razgovarao i novom području suradnje, energetici.

"Zadovoljni smo da RH radi na tome da na svom teritoriju izgradi LNG terminal i mi smo vrlo zainteresirani da sudjelujemo u tom projektu jer bi na taj način

mogli osigurati energetske neovisnost naše države".

Zahvalio je Plenkoviću na osnivanju radne skupine koja bi Ukrajini dala mogućnost da iskoristi iskustva RH vezano za mirnu integraciju okupiranog teritorija, istaknuvši da je Ukrajini to jako važno u trenutačnoj situaciji". Hrvatski premijer je kazao kako je uvjeren da je Ukrajini potreban mirni put reintegracije okupiranih teritorija. "Ovdje je nažalost poginulo već oko 10.000 ljudi i trebalo bi izbjeći gubitak života u budućnosti", istaknuo je.

Plenković je podsjetio da je Ukrajina bila prva zemlja članica UN-a koja je priznala neovisnu Hrvatsku, u prosincu 1991. "To mi nikada ne zaboravljamo", istaknuo je.

Danas je treća godišnjica ustanka na Majdanu i Plenković je zajedno s Grojsmanom i predsjednikom države Petrom Porošenkom jutros odao počast u ime cijelog hrvatskog izaslanstva žrtvama koje su pale za europsku slobodu Ukrajine i demokraciju.

"Drago mi je da svoj angažman na europskom putu Ukrajine, koje sam intenzivno imao protekle dvije i pol godine kao bivši predsjednik parlamentarnog Odbora EP-a za pridruživanje između Ukrajine i EU-a, sada mogu nastaviti u kontekstu jačanja naših bilateralnih odnosa u ulozi predsjednika Vlade."

Nakon sastanka dvojice premijera potpisano je nekoliko sporazuma između dviju vlada. Radi se o sporazumu o suradnji u području sprječavanja katastrofa i uklanjanja njihovih posljedica, protokolu o izmjenama i dopunama ugovora o međusobnoj pomoći u carinskim pitanjima te dodatnom protokolu ugovora o poticanju i zaštiti ulaganja.

Dnevnik.hr

Hina

Kijev, 21.11.2016

Plenković: Hrvatska želi pomoći u pridruživanju Ukrajine EU-u

Hrvatska želi pomoći izradi pravno prihvatljivog rješenja koje bi omogućilo stupanje na snagu Sporazuma o pridruživanju Ukrajine Europskoj uniji, rekao je premijer Andrej Plenković u Kijevu na kraju posjeta usmjerenog na jačanje suradnje, na transfer znanja u pristupanju EU i na prenošenje iskustva mirne reintegracije.

Plenković je u ponedjeljak razgovarao s premijerom Vladimirom Grojsmanom, predsjednikom Ukrajine Petrom Porošenk, predsjednikom Vrhovne rade Andrejem Parubijem i potpredsjednicom Vrhovne rade Irinom Geraščenko, te ciljem nizom predstavnika svih političkih skupina u Vrhovnoj radi.

U četvrtak se održava summit EU i Ukrajine i Plenković je u Kijevu rekao kolegi Grojsmanu da će učiniti sve kako bi sporazum o pridruživanju zaživio unatoč nizozemskom referendumu.

Hrvatska potpora Sporazumu o pridruživanju Ukrajine EU

Hrvatska želi pomoći objema državama da se pronađe "pravno prihvatljivo rješenje koje bi omogućilo stupanje na snagu Sporazuma o pridruživanju, a istodobno

bilo svojevrsno jamstvo Nizozemskoj", rekao je Plenković novinarima.

Nakon negativnog referenduma o Nizozemskoj 6. travnja nastao je problem kako da na snagu stupi Sporazum o pridruživanju između Ukrajine i EU. Nizozemci su odbacili Sporazum o pridruživanju Ukrajine i EU na tom referendumu, a nizozemski je premijer Mark Rutte izjavio da vlada kani poštovati rezultat iako je bio savjetodavan.

Sporazum je "kolateralna žrtva", jer u referendumskoj kampanji niz problematičnih pitanja nisu potegnuli ni vlada ni oporba, već politički akteri koji su protiv europskog projekta u cjelini.

Drugi aspekt podrške Ukrajini na summitu je jasan stav Hrvatske za ukidanje viza ukrajinskim državljanima na putu u EU za što je Europski parlament već dao zeleno svjetlo, a odluku treba potvrditi i Vijeće.

Plenkovićev posjet Ukrajini bio je prvi službeni posjet toj zemlji otkako je preuzeo kormilo hrvatske vlade, no kao šef parlamentarnog odbora (EU) za pridruživanje u protekle dvije i po godine razvio je odnos s ukrajinskim kolegama.

"To može sigurno pomoći kvalitetnim odnosima dviju zemalja, gospodarskim odnosima i jednoj korektnoj podršci Hrvatske Ukrajini u njezinim europskim nastojanjima i kroz Europsko vijeće i kroz Europski parlament", rekao je.

Iskustvo mirne reintegracije

Na Kijevo-Mogiljanskoj akademiji, najstarijem i najuglednijem sveučilištu u Kijevu Plenković je održao predavanje o odnosima dviju zemalja i hrvatskom putu prema EU i NATO-u te iskustvima koje je Hrvatska prošla u procesu mirne reintegracije.

Hrvatsko "iskustvo u procesu mirne reintegracije" može Ukrajini "biti vrlo korisno s obzirom na još uvijek okupirana područja oblasti Luhanska i Donecka te ilegalno anektiranog Krima", kako bi se

u okviru međunarodnih napora ta područja vratila pod ustavno-pravni poredak Ukrajine, rekao je.

Hrvatski premijer, kojega je ukrajinski šef države nazvao "osobnim prijateljem i prijateljem Ukrajine", radostan je što se ostvarila mogućnost da posjet Ukrajini padne na treću godišnjicu početka Revolucije dostojanstva, tzv. Euromajdana.

Na treću godišnjicu početka ta simbolika posjeta pokazuje solidarnost koju Hrvatska pruža Ukrajini, rekao je Plenković koji je ujutro s Grojsmanom i Porošenkom odao počast u ime cijelog hrvatskog izaslanstva žrtvama koje su pale za europsku slobodu Ukrajine i demokraciju.

Podsjetio je da će se početkom prosinca obilježiti činjenicu da je Ukrajina prva članica UN-a koja je priznala Hrvatsku, osam dana prije Njemačke.

Neovisnost Hrvatske priznala je 11. prosinca 1991., a u zahvalu Zagreb je jednu ulicu nazvao Ukrajinskom gdje se nalazi spomenik pjesniku Tarasu Ševčenku.

Gospodarski forum i jačanje suradnje

Plenković i Grojsman obratili su se u ponedjeljak sudionicima Hrvatsko-ukrajinskog gospodarskog foruma, a Plenković je govorio na ukrajinskom jeziku što je izazvalo oduševljenje prisutnih.

Održan je vrlo kvalitetan "Hrvatsko-ukrajinski gospodarski forum s preko 250 sudionika" koji bi trebao potaknuti poslovne ljude na kvalitetnu međusobnu suradnju kako bi se razmjena podignula na višu razinu, rekao je Plenković u izjavi novinarima.

Tijekom posjeta hrvatskog premijera Kijevu dvije su strane potpisale nekoliko sporazuma, o suradnji u području sprječavanja katastrofa i uklanjanja njihovih posljedica, protokolu o izmjenama i dopunama ugovora o međusobnoj pomoći u carinskim pitanjima te dodatnom protokolu ugovora o poticanju i zaštiti ulaganja.

Hina

Ukrajinsko-hrvatski gospodarski forum

Plenković u posjetu Ukrajini: Možemo im prenijeti naše svježe znanje oko ulaska u EU i pomoći im oko mirne reintegracije

– Hrvatska se zalaže za ukidanje viznog režima za ukrajinske građane i mislim da bi EU trebao što prije donijeti tu odluku. Ukrajina je ispunila sve uvjete koje je Komisija predstavila prije desetak dana – rekao je Plenković.

Predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković zajedno s ministricom gospodarstva Martinom Dalić te predsjednikom HGK Lukom Burilovićem i pred-

stavnicima oko 60 domaćih tvrtki u službenom su posjetu Ukrajini, gdje se održava ukrajinsko-hrvatski gospodarski forum. Premijer je posjet dogovorio još u rujnu kada je bio na funkciji parlamentarnog odbora za pridruživanje Ukrajine i EU, a ne slučajno održava se na treću obljetnicu početka proeuropskih prosvjeda na kijevskom Majdanu.

– Dobro sam upoznat s političkom i ekonomskom situacijom u Ukrajini, a dobro je da pokušavamo popraviti gospodarsku suradnju. Mi im možemo prenijeti

naše svježe znanje oko ulaska u EU, ali i pomoći im oko mirne reintegracije. Iz tog smo razloga i na posljednjoj sjednici Vlade osnovali Radnu skupinu za suradnju RH i Ukrajine. Ovo je sigurno i doprinos širim europskim naporima u stabilizaciji Ukrajine, financijskoj pomoći i sličnome – rekao je Plenković koji je svoj govor na otvorenju foruma održao na ukrajinskom.

Tijekom prijepodneva premijer se je susreo s predsjednikom ukrajinske Vlade Vladimirom Grojsmanom.

– Hrvatska se zalaže za ukidanje viznog

režima za ukrajinske građane i mislim da bi EU trebao što prije donijeti tu odluku. Ukrajina je ispunila sve uvjete koje je Komisija predstavila prije desetak dana. Ta bi odluka pridonijela i jačanju gospodarske suradnje – rekao je Plenković nakon sastanka s ukrajinskim premijerom te dodao da će se zalagati za pronalazak rješenja za stupanje na snagu sporazuma o pridruživanju EU i Ukrajine, neovisno o rezultatu nizozemskog referenduma.

Ukrajinski premijer izrazio je nadu u EU obećanje o bezviznom režimu te najavio za početak sljedeće godine održavanje sjednice odbora za gospodarsku suradnju dviju zemalja. – Zadovoljni smo da Hrvatska radi na projektu LNG terminala i s naše

strane postoji interes da se uključimo u taj projekt – rekao je Grojsman.

Premijeri dviju zemalja otvorili su s predsjednicima komora Hrvatske i Ukrajine gospodarski forum na kojem, uz domaće tvrtke, sudjeluje i oko 100 ukrajinskih. – Vidim veliki potencijal suradnje. Kod nas postoji interes ponajprije za vašim prehrambenim proizvodima, a mi primjerice možemo ponuditi dijelove za vašu brodogradnju. Uglavnom prvi je cilj spojiti male i srednje tvrtke – rekao je predsjednik Ukrajinske gospodarske komore Genadij Čižikov.

– Svjesni smo da je katkada politički razvoj događaja uteg za gospodarstvo i poslovanje. Zato je zadatak Komora da stvore

priliku kako bi gospodarstvo našlo svoj put i da utječe na bolju gospodarsku suradnju – rekao je Burilović.

Među tvrtkama koje su došle na forum su Podravka, Zvijezda, Dalekovod, Strazaplastika, Adriadiesel, Labud, Elka... Najveće prilike za naše tvrtke, pokazali su dosadašnji razgovori, mogle bi biti u prehrambenoj i prerađivačkoj industriji, trgovini, farmaciji, strojogradnji i energetici. Ukrajina je važna, kažu naši gospodarstvenici, jer je riječ o tržištu s više od 45 milijuna stanovnika. I oni koji dulje tu rade upoznati su s preprekama u poslovanju koje su nastupile nakon krize jer je i povjerenje u banke preko kojih se posluje poljuljano.

Večernji list, 21.11.2016.

GRMLJAVINA IZ KREMLJA NAKON PLENKOVIĆEVA PRIJEDLOGA ZA POSJETA UKRAJINI “Ozbiljno smo zabrinuti, bilo bi vam bolje da se bavite vlastitim problemima”

– Pozivamo Zagreb da se umjesto besperspektivnih prijedloga o iskustvima “mirne reintegracije” koju predlažu Ukrajincima više pozabave rješavanjem kroničnih vlastitih problema, vezanih uz prava Srba i drugih nacionalnih manjina u Hrvatskoj, piše u komentaru Ureda za informiranje i medija ruskog ministarstva vanjskih poslova objavljenom na službenim stranicama ministarstva.

Naime, Rusi su vrlo burno reagirali na prijedlog hrvatskog premijera Andreja Plenkovića iznesen prilikom posjeta Kijevu, o tome da će Hrvatska Ukrajini

prenijeti vlastita iskustva mirne reintegracije okupiranih područja, a što bi se moglo primijeniti na područja istočne Ukrajine – Donjeck i Lugansk, gdje se vodi rat i gdje su stvorene paradržavne tvorevine.

Hrvatski prijedlog, kako piše u komentaru Ureda za informiranje MVP-a, “izaziva ozbiljnu zabrinutost Rusije”. Nadalje, ruski MVP upozorava kako je osnova rješenja problema u Ukrajini mirovni sporazum iz Minska, gdje je precizno označeno što se mora učiniti kako bi se regulirao problem Donjecka i Luga-

ska. Ovakav prijedlog, piše u komentaru, samo odvraća pažnju Kijeva na njegove obveze koja ima prema Minskom sporazumu.

– Minski sporazum nema alternativu, navodi se u komentaru ruskog ministarstva vanjskih poslova.

Prijedlog se promatra i u sklopu sporazuma o ‘hrvatsko-ukrajinskoj vojnoj suradnji’ te napominje da je cijena hrvatske integracije svog teritorija bilo progon 250 tisuća Srba u operacijama ‘Bljesak’ i ‘Oluja’.

– Mislimo da savjeti stranih ‘konzultanata’ mogu stvoriti kod kijevskih vlasti iluziju da mogu uporabiti nasilne scenarije za Donjeck, a tako nešto neće pomoći rješavanju tamošnje situacije stoji u komentaru.

Osim toga, rusko ministarstvo vanjskih poslova rogobori jer se hrvatski prijedlog o ‘mirnoj reintegraciji’ odnosi i na Krim, a on je, piše u komentaru – pripojen Rusiji ‘na osnovu slobodne volje iskazane na referendumu na Krimu’.

Vlado Vurušić
Jutarnji Vijesti, 22.11.2016.

Plenković odgovorio na oštre kritike iz ruskog Ministarstva vanjskih poslova

– To je samo priopćenje jednog odjela ruskog Ministarstva vanjskih poslova – kazao je Plenković.

– To je niža razina, a ja se bavim ozbiljnom i odgovornom vanjskom politikom – poručio je predsjednik Vlade Andrej Plenković komentirajući oštre kritike koje su stigle na njegov račun zbog “miješanja” u ukrajinski pitanje.

Podsjetimo, Ured za informiranje ruskog Ministarstva vanjskih poslova poručio je Plenkoviću da se bavi kroničnim problemom – kršenjem prava Srba

i drugih manjina – a ne Ukrajinom, i to zbog njegove izjave da će Hrvatska prenijeti Ukrajini iskustva mirne reintegracije okupiranih područja, primjenjiva na istočnu Ukrajinu.

– To je samo priopćenje jednog odjela ruskog Ministarstva vanjskih poslova. Moj službeni put u Ukrajinu bio je sadržajno fantastičan, razgovori su bili na najvišoj razini, predsjednik Porošenko, premijer Grojsman, predsjednik parlamenta, svi zastupnički klubovi, bio je fantastičan gospodarski forum, izuzetan

interes stotinjak hrvatskih gospodarstvenika, imao sam vrlo dobro primljeno predavanje na Kijevsko-mogiljanskoj akademiji, medijski odjek je bio – top – kazao je Plenković. Kaže da je iznenađen reakcijom “niže razine” Ministarstva vanjskih poslova Rusije.

– Tu se govori o našem iskustvu, konfabulira se, govori se o progonu Srba iz Hrvatske, o tome da se mi orijentiramo na neke druge teme... Mi podržavamo Minski sporazum u kojem je 13 točaka i kad usporedimo njegove ciljeve i sjetimo

se iskustva Hrvatske iz procesa mirne reintegracije, postoji niz sličnosti. Naša je poruka bila poruka mira, iskustva Hrvatske koja je imala okupirani teritorij i želi savjetodavnim putem pomoći da se olakšaju procesi kako bi se oblasti Donjeck i Lugansk vratile u ustavnopravni poredak Ukrajine i tu bih stavio točku - rekao je predsjednik Vlade te dodao kako ima principijelne stavove iza kojih čvrsto stoji cijela Vlada.

Upitan je i kada će se imenovati veleposlanik u Moskvi kojeg nemamo već dvije godine.

- Tek smo tu četiri tjedna, a razgovaram s ministrom vanjskih poslova ne samo o Rusiji nego i o nizu drugih destinacija i bit ćete o tome pravodobno obaviješteni.

Ako ću nešto napraviti brže od drugih, to će biti teme koje se tiču vanjske politike, mislim da smo tu vrlo aktivni i artikulirani i pitanje veleposlanika doći će na red do kraja godine - objasnio je Plenković.

Osvrnuo se i na najavu hrvatskih prosvjetara da će tužiti državu. - Mi smo formirali pregovarački odbor, na njegovu je čelu ministar rada i mirovinskog sustava, sutra se održava prvi sastanak. Pročitao sam najave iz sindikata Preporod, ali i izjave iz drugih sindikata koji prilično realistično pristupaju ovom problemu. Nastojat ćemo pronaći rješenje u okviru mogućeg i realnog s obzirom na financijske okvire kojima raspolazemo - poručio je premijer.

Večenji list, 23.11.2016.

Прем'єр Хорватії вшанував пам'ять Героїв Небесної сотні

Президент України Петро Порошенко разом з прем'єр-міністрами України та Хорватії Володимиром Гройсманом та Андреем Пленковичем вшанував пам'ять Героїв Небесної сотні в Києві.

Президент та глави урядів України і Хорватії з нагоди Дня гідності та свободи в день третьої річниці початку Революції Гідності поклали квіти та запалили лампадки біля пам'ятного Хреста на Алеї Героїв Небесної сотні.

Під час заходів вони поспілкувалися із людьми, які також прийшли вшанувати пам'ять загиблих героїв. Прем'єр-міністр Республіки Хорватія перебуває в Україні з офіційним візитом. «Це історичний візит. За 25 років жоден прем'єр Хорватії не відвідував Україну», - зазначив Гройсман.

УНІАН, 21.11.2016.

Японія стала єдиною країною Азії, яка підтримує санкції проти РФ через окупацію Криму

Посол Японії в Україні Шігекі Сумі заявляє, що його держава стала єдиною країною в Азії, яка запровадила санкції проти Росії за окупацію Криму та війну на Донбасі.

Про це йдеться у його вітальному слові з нагоди 25-річчя визнання Японією незалежності України та української державності. «Я щиро радію розвитку відносин між Україною та Японією за ці 25 років. Особливо за останні три роки, після подій на Майдані («Революції гідності»), відносини між Україною та Японією стрімко розвиваються», - сказав Сумі. Читайте також У МЗС Японії Авакову пообіцяли допомогти з реформою поліції Він нагадав, що вперше за історію дипломатичних відносин між державами відбувся візит прем'єр-міністра Японії Шіндзо Абе до України 2015 року, а

також візит президента України Петра Порошенка до Японії 2016 року. У результаті цього пожвавились візити інших високопосадовців обох держав. «Окрім цього, з огляду на анексію Росією Криму та ситуацію на Донбасі, Японія, за принципом невизнання зміни статусу-кво застосуванням силових методів, стала єдиною державою в Азії, яка ввела санкції проти Російської Федерації», - наголосив посол. Дипломат зазначив, що нещодавно Японія підтримала резолюцію ООН щодо ситуації з правами людини в Криму та Севастополі, як країна-співатор цього документа. «Додатково, з метою врегулювання ситуації в Криму та на Донбасі, Японія зосереджує зусилля для надання допомоги внутрішньо переміщеним особам і відновлення Донбасу з посередництвом міжнародних органі-

зацій. І хоч вона не є країною-членом ОБСЄ, утім, здійснює фінансовий внесок у бюджет організації та відрядила спостерігача у Спеціальну моніторингову місію (СММ) до України. Для Японії важливим пріоритетом є підтримка у проведенні реформ в Україні в таких галузях, як фінансова, охорони здоров'я, боротьба з корупцією та розвиток стабільної демократії», - заявив Сумі. Також дипломат сказав, що 2016 року Японія головує в групі «Великої сімки» (G7), а 2015 року було створено «Групу підтримки України», яка складається з послів країн G7 в Україні. Сумі заявив, що як голова цієї групи у 2016 році, підсумовував думки та погляди послів країн «Великої сімки». Зокрема, він сказав, що група провела зустрічі з президентом України, прем'єр-міністром, високопосадовця-

ми та представниками громадянського суспільства. Також з метою підтримки проведення реформ в Україні було зроблено велику кількість спільних заяв послів країн «Великої сімки». «Японія, як член «Великої сімки», і надалі продовжуватиме підтримувати Украї-

ну у здійсненні реформ», - наголосив посол. «Крім того, через культурний обмін між нашими державами ми докладатимемо зусиль у поглибленні взаєморозуміння між нашими народами. Наступний 2017 рік проголошено «Роком Японії в Україні». Оскільки

планується проведення багатьох заходів в усіх куточках України, щиро сподіваюся, що вам вдасться відчутти Японію ближче та насолодитися культурою нашої країни», - підсумував Сумі.

УНІАН, Інформаційне агенство
28 грудня 2016

У Осієку в творчій атмосфері відбулася «Різдвяна майстерня»

Члени Українського культурно-просвітнього товариства ім. Лесі Українки з Осієка кожного року перед святами проводять майстер-класи, під час яких виготовляють українські сувеніри, елементи українського народного одягу, писанки тощо. Учасники таких семінарів найбільше полюбують зимові та Великодні свята. Наприклад, Різдвяні та Новорічні свята одні з урочистих, за-

гадкових, казкових і родинних свят. Саме в ці дні хочеться вірити в здійснення бажань, мрій, сподівань та див.

Так, 10 грудня 2016 року в Осієку в творчій атмосфері відбулася «Різдвяна майстерня» під керівництвом Оксани Стурко. Члени українського товариства з великим задоволенням виготовляли різдвяні сувеніри, іграшки, спілкувалися і, таким чином, навчилися багато нового, виготовили

безліч цікавих речей та створили собі атмосферу свята. Учасники вразили своїм старанням, креативними ідеями та зацікавленістю. Долучившись до різдвяних таємниць, присутні створили власноручні святкові прикраси, які стануть приємним подарунком для друзів та рідних. Такі заходи надихають на творчість і створюють атмосферу приємного спілкування.

Олеся Мартинюк

День святого Миколая в Осієку

У Греко-католицькій церкві Христа Царя в Осієку після Служби Божої вірники відзначили чудове свято – День святого Миколая. Миколай завітав з подарунками, а діти показали свої вміння та знання. Деякі

читали молитви, деякі декламували віршики, співали пісні. Здивували Чудотворця Марія і Петрик Жагар, які виконали пісню «Ой, хто Миколая любить», Марія грала на скрипці, а молодший братик співав. До співу

прилучилися всі вірники та сестри Василіянки. Діти з нетерпінням чекають наступного року і нову зустріч зі святим Миколаєм.

Лідія Стурко Калуджер

Šumećani deveti put primili i ugostili u svom selu ansambl iz Ukrajine

Svako tko je jednom u životu imao priliku posjetiti Šumeće, malo slavonsko selo, uvijek se iznova raduje vratiti i osjetiti toplinu i gostoprimstvo koje se rijetko gdje osjeti kao tu. Kada bi nekome pokušali objasniti gdje se nalazi, vjerojatno bi krenuli od toga da je selo udaljeno tek petnaestak kilometara od Slavonskog Broda, smješteno uz korito rijeke Save, u panonskoj ravnici. Osim geografskog položaja sela, ako želite saznati nešto više o Šumeću, pronaći ćete podatak da u tom malenom selu, osim većinskog stanovništva, Hrvata, rame uz rame, više od jednog stoljeća obitavaju i potomci Ukrajinaca. Na prvi pogled, u selu sa jednom trgovinom, dvije crkve, igrališta, Društvenog doma i groblja, nema se što posebno za vidjeti. No, svake godine početkom prosinca, malo selo se ispuni mnoštvom ljudi koji stižu iz raznih dijelova "Lijepe naše" ali i šire, na tradicionalnu manifestaciju Ukrajinaca iz Šumeća.

Ove godine na dvanaestu manifestaciju, pod nazivom "Susreti Ukrajinaca Republike Hrvatske" Šumeće, dan prije same manifestacije, stigli su i Ukrajinci iz grada Ljiviva.

16. prosinca 2016. godine, ranojutarnju tišinu malog slavonskog sela ispunili su melodični glasovi Folklornog ansambla "Đerelo" iz velikog grada Ljiviva (Ukraina). Kao i uvijek do sada, dobro raspoloženi domaćini, žitelji sela Šumeća su poitali po svoje drage goste. Obilati stolovi ispunjeni pravom slavonskom hranom, uz

nezaobilaznu slavonsku kobasicu, kulen, čvarke, slaninu, ispunili su kuće smijehom i radošću, ali i razgovorom na ukrajinskom jeziku, koji se sve rjeđe čuje u našem selu.

Nakon popodnevno odmora, gosti iz Ukrajine su se zaputili u Društveni dom, gdje su kao pčelice u košnici, članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Andrij Pelih" Šumeće vršili posljednje pripreme za svoju godišnju tradicionalnu manifestaciju. Dvosatnu probu, prije same večere, održali su nasmijani i vidno raspoloženi gosti iz Ukrajine. Pod budnim okom voditeljice gđe. Neonile Hriščenjuk, ansambl je bio i više nego spreman za nastup idućeg dana. Uslijedilo je zajedničko druženje domaćina i gostiju uz večeru, domaću slavonsku pečenku i pizze za najmlađe. Kada se tako velika rodbina okupi, kao što su Ukrajinci, nezaobilazni su ples i pjesma. Predsjednik krovne organizacije Ukrajinaca u RH gospodin Mihajlo Semenjuk, razveselio je sve prisutne izvedbom starih ukrajinskih pjesama uz pratnju harmonike, dok je za brže i modernije pjesme bio zadužen njegov sin Igor.

Za goste je organiziran i obilazak Slavonskog Broda. U ulozi turističkog vodiča, našao se predsjednik UZRH gospodin Mihajlo Semenjuk. Idilično maglovito jutro nije predstavljalo zapreku u šetnji Korzom, obilasku Brodske tvrđave i ostalih znamenitosti Slavonskoga Broda. Zaleđenim stazama gosti su prošetali do Grkokatoličke crkve u Slavonskom Brodu. Župnik Aleksandar Hmilj je gostima ukratko ispričao

povijest bogoslužja na ukrajinskom jeziku u Brodsko-posavskoj županiji, te priredio slatkiše za najmlađe.

XII. susret Ukrajinaca RH, Šumeće 2016.

Svake godine se u Šumeću, početkom prosinca okupljaju Ukrajinci i zaljubljenici u ukrajinsku kulturu. Tako je bilo i ove godine. Već tradicionalna manifestacija, u organizaciji Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Andrij Pelih" Šumeće, pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine RH i Općine Bebrina, značajnog imena SUSRETI UKRAJINACA RH, dovela je po dvanaesti put u Šumeće mnogo gostiju. Ove godine na manifestaciji su nastupili:

Kulturno umjetničko društvo "Šokadija" Šumeće, Baletna skupina "Leptirići" Slavonski Brod,

Ukrajinsko udruženje "Taras Ševčenko" Prnjavor (BiH), Ukrajinsko udruženje "Červona Kalina" Lišnja (BiH), Udruga Čeha Nova Gradiška, Folklorni ansambl "Đerelo" Ljviv (Ukraina), Ukrajinsko kulturno prosvjetno društvo "Andrij Pelih" Šumeće.

Dobro poznati običaj u tradiciji ukrajinskog naroda je zaželjeti dobrodošlicu pristiglom gostu, sa kruhom i soli, na vezenom ručniku, što su i učinili domaćini, sa pozdravnim plesom i Hopakom, otvorivši manifestaciju. Sudionike i goste srdačno su pozdravili predsjednik UKPD "Andrij Pelih" Darko Karamazan, načelnik Općine Bebrina Stjepan Jakić, predsjednik Ukrajinske zajednice RH Mihajlo Semenjuk. Voditelji programa bili su Oksana Martijnuk i Tomo Lučanović.

Nakon domaćina nastupili su predstavnici svih društava u izvedbi onoga što su naučili i priredili. Bitno je naglasiti da su svojim pjesmama i scenskim nastupom sve prisutne oduševili članovi Folklornog ansambla "Đerelo" iz Ukrajine, koji su na scenu izašli tri puta. Društva iz Prnjavora i Lišnje publici su prikazali ukrajinske plesove koje njeguju. KUD "Šokadija" Šumeće je obradovalo publiku slavonskim pjesmama, te su samo za ovu priliku nau-

čili pjevati ukrajinsku pjesmu, pokazavši kako u malom selu Šumeću ne postoji podjela. Baletna skupina iz Slavenskog Broda je izvela vatreni indijski ples, te zagrijala atmosferu u Domu, dok se udruga Čeha predstavila pjesmama. Program su zatvori-

li domaćini izvedbom još jednog Hopaka. Po završetku programa, uslijedila je večera za sve sudionike uz glazbu i druženje.

No tu nije bio kraj druženja sa Folklor-nim ansamblom iz Ukrajine. Sljedećega dana, točnije u nedjeljno jutro, 18. pro-

sinca, kao što je običaj, domaćini su svoje goste povelili na svetu misu koju je služio grkokatolički svećenik Nikola Stupjak. Uz Božji blagoslov, uputili su se na ručak, a nakon toga krenuli u Osijek, gdje su svi zajedno gostovali na manifestaciji Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Lesja Ukrajinka".

Činjenica je da članovi UKPD "Andrij Pelih" iz malenog mjesta Šumeća ugošćuje devetu po redu udrugu iz Ukrajine, čime se ne može pohvaliti niti jedno društvo naše zajednice. Stoga apeliramo i na pravedniju raspodjelu sredstava.

U Šumeće ste svi kao i uvijek do sad, dobrodošli! Uz divan opis "Đerela" na hrvatskom jeziku, Živi izvor vode koji daje snagu Ukrajincima izvan domovine, želim da se svi napijemo te vode i dobijemo snagu za daljnji rad u očuvanju nacionalne baštine!

Tomo Lučanović

U Osijeku održana manifestacija "Na krilima pjesme"

U Osijeku je 18. prosinca 2016. godine u velikoj dvorani Doma Hrvatske vojske održana tradicionalna manifestacija "Na krilima pjesme" posvećena velikoj ukrajinskoj spisateljici Lesji Ukrajinki. Manifestacija u organizaciji Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Lesja Ukrajinka" – Osijek održana je uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

Nakon intoniranja himne Republike Hrvatske i Ukrajine najavljena je minuta šutnje za sve poginule u borbi za neovi-

snost Hrvatske i Ukrajine. Svečani program otvoren je pjesmom "Molitva za Ukrajinu" u izvođenju solistice Hane Pešo.

Prisutne su pozdravili predsjednica UKPD "Lesja Ukrajinka" Oksana Martinjuk i predsjednik Ukrajinske zajednice RH Mihajlo Semenjuk.

U kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su Ukrajinska kulturno-prosvjetna društva "Lesja Ukrajinka" iz Osijeka, "Andrij Pelih" iz Šumeća i Folklorni ansambl "Džerelo" iz Ukrajine, grada Ljviva.

Kroz domoljubne pjesme Lesje Ukrajink-

ke program su vodile Hana Pešo i Olesja Martinjuk. Tri različita dueta, trio obitelji Žagar i pjevačka skupina UKPD "Lesja Ukrajinka" iz Osijeka pod vodstvom prof. Oksane Sturko predstavili su publici pjesme o Ukrajini te božićnu pjesmu "koljadku".

Plesači iz Šumeća oduševili su publiku pozdravnim plesom sa dva "Hopaka" koji su uvijek bili pod vodstvom Tome Lučanovića.

Ugodno iznenađenje bili su gosti iz Ukrajine, ansambl pod vodstvom Nionile Hryščenjuk koji je nastupio u Poljskoj, Šumeću i Osijeku. Ansambl "Džerelo" djeluje već 30 godina te ima veliki broj vrsnih pjevača. U Osijeku su nastupili uglavnom sa božićnim pjesmama ali su otpjevali i nekoliko ukrajinskih hitova. Publika je bila oduševljena repertoarom i profesionalnim izvođenjem pjesama ansambla iz Ljviva. Pjesma "Červona ruta" i ukrajinski narodni ples "Hopak" izazvali su suze kod gledatelja. "Ovakav koncert trebao bi gledati cijeli Osijek!" - čuli su se komentari iz publike nakon kulturno-umjetničkog programa.

Olesja Martinjuk

U Vukovaru održana književno-dramska večer "Dramaturgija – stranac ili gost"

Društvo za ukrajinsku kulturu iz Zagreba u suradnji s Ukrajinским kulturno-prosvjetnim društvom "Ivan Franko" - Vukovar je 5. prosinca 2016. godine organiziralo književno-dramsku večer u prostoru Gradske knjižnice Vukovar. Gosti književne večeri su bili književnik Aleksa Pevlešin i viša lektorica Katedre za ukrajinski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, Darija Pavlešin. Događaj je nosio naziv "Dramaturgija – stranac ili gost". Aleksa Pavlešin je na samom početku nastojao objasniti zašto upravo taj naziv - ukazujući na malu zastupljenost ukrajinske drame na ovim prostorima i završavajući objašnjenje s pozivom na promjenu i zamolbu da dramu učinimo gostom u našim krajevima, a s vremenom će ona

postati i domaćin. Spomenuti gosti su publici predstavili sljedeća djela: "Pet kazališnih komada", "Tri autora" i "Nijemi krik".

Kroz predstavljanje spomenutih djela, gosti književne večeri su predstavili poznate ukrajinske autore: Oleksandra Irvanca i Jaroslava Stelmaha. "Pet kazališnih komada" je zbirka drama O. Irvanca koja je i u hrvatskom prijevodu objavljena 2010. godine. Sljedeća dramska zbirka koja je predstavljena je "Tri autora", a kako i sam naziv kaže, riječ je o zbirci drama tri autora: prijevoda drama Oleksandra Irvanca i Jaroslava Stelmaha te monodrama Aleksa Pavlešina. Na samom kraju – prezentirano je djelo "Nijemi krik – igrati Stelmaha" – elektronsko izdanje scenarija s prilogom ekranizacije monodrama A.

Pavlešina. Gledatelji su imali priliku i vidjeti dio prethodno spomenute ekranizirane monodrame u trajanju od 20 minuta. Inače je riječ o prvoj dramaturškoj ekranizaciji hrvatsko ukrajinskog autora.

O tome da je publika zaista bila potaknuta na čitanje, svjedoči i to da su se besplatni primjerci spomenutih djela (u tiskanim i elektroničkim medijima) razdijelili u vrlo kratkom roku.

Nakon službenog dijela večeri uslijedio je domjenak uz ugodno druženje, a iz neformalnih razgovora s posjetiteljima se moglo zaključiti kako je potrebno više ovakvih događaja koji će omogućiti upoznavanje rada ukrajinske kulturne, književne i dramske scene.

Olesja Beč

Uspješan nastup UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod u Petrinji

Članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ukrajina" iz Slavenskog Broda sudjelovali su na Božićnom koncertu "Marija se majka trudi" 17. prosinca 2016. godine u Velikoj dvorani Hrvatskog doma u Petrinji, a u organizaciji POU Hrvatski Dom, FA "Petrinčica". Mnogobrojnom gledateljstvu u repu-

noj dvorani Hrvatskog doma, pored organizatora koncerta predstavili su se i izvođači: Petrinjski Betlemaši, FA "Turropolje" iz Velike Gorice, KUU "Staro Brestje" iz Sesveta, KUD "Valentino" iz Dubrave, UKPD "Ukrajina" iz Slavenskog Broda, te Pjevački zbor "Lira" iz Petrinje. Mješoviti pjevački zbor UKPD "Ukrajina" otpjevao je tri

pjesme, dok je folklorna sekcija izvela plesove "Poliski tanec" i "Hopak". Za uspješan nastup Brođani su nagrađeni burnim pljeskom oduševljenih gledatelja. Nakon koncerta domaćini su organizirali domjenak, gdje je nastavljeno druženje sudionika koncerta.

Jasna Bek

Nastup UKPD-a "Taras Ševčenko" na 10. večeri nacionalnih manjina u Bjelovaru

ni na Poljani dr. Franje Tuđmana 4. u Bjelovaru. Već desetu godinu zaredom organizira je Kulturno-umjetničko društvo "Češka obec" iz Bjelovara pod pokroviteljstvom Grada Bjelovara. Ova kulturno umjetnička svečanost ujedinila je predstavnike albanske, bošnjačke, češke, mađarske, romske, ruske, slovačke, srpske i ukrajinske nacionalne manjine te većinske skupine hrvatskog naroda. Svaka manjina predstavila se kulturno umjetničkim programom i izložbom.

Ukrajinsko kulturno prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" iz Kaniže i na ovom je multinacionalnom festivalu promicalo ukrajinsku kulturu izložbom radova sekcije vezilja i tradicionalnih ukrajinskih jela te izvedbom najpoznatijeg ukrajinskog plesa "Hopak". Brojni posjetitelji ove jubilarne večeri uživali su u istančanom okusu ukrajinskih kulinarskih specijaliteta te posebnim izričajem radova sekcije vezilja. Starija plesna skupina, kao i nekoliko puta dosad, prekrasnom je izvedbom zahtjevnog ukrajinskog plesa oduševila posjetitelje "Večeri nacionalnih manjina". Ova se priredba završila zajedničkim kolom i zajedničkom večerom svih sudionika programa.

Lidija Has

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo "Taras Ševčenko" iz Kaniže nastupalo je na 10. večeri nacionalnih manjina 26. studenog 2016. Ova jubilarna priredba održana je u 19 sati u školsko-sportskoj dvorani

● Plesni ansambl UKPD "Taras Ševčenko" - Kaniža

Adventski sajam i koncert božićnih pjesama u Lipovljanima

● Zbor KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani

U Lipovljanima je 18. prosinca 2016. godine u organizaciji sudionika zadruge "Tena" Osnovne škole Josipa Kozarca Lipovljani organiziran i održan Adventski sajam u centralnom parku. Sajam je bio veoma posjećen, a na sajmu su sudjelovali TZ i Općina Lipovljani, dječji vrtić "Iskrica", KUD "Lipa", Češka beseda Lipovljani, Udruga žena "Ruže", "Veličanke" i "Hrvatsko srce" te Lovačko društvo, ŠRD "Šaran" Lipovljani i UDVDR Lipovljani, naravno, i KPD Ukrajinaca "Karpati".

Lipovljani sa svojim specifičnim jelima.

Na dvadesetak štandova moglo se poslužiti delicijama od pečenih kobasica, ribica, kuhanog vina, sokova, kolača, a također i specifičnih ukrajinskih jela spremljenih za Badnju večer a koja su bila izložena i ponuđena posjetiteljima na štandu "Karpati".

U sklopu Adventskog sajma u organizaciji mješovitog pjevačkog zbora "Lira" iz Lipovljana, u Društvenom domu priređen je i održan Božićni koncert, koji je

otvorio organizator izvođenjem božićnih pjesama "Raduj se o Betleme" i "Oj djetetšce". U nastavku je pjevačka skupina "Perunike" Udruge umirovljenika otpjevala pjesme "Vesjele ti navješćujem" i "U to doba godišta". Na slovačkom jeziku zastupajući Maticu slovačku, "Lira" je otpjevala pjesme "Pastieri, pastieri" i "Do mesta Betlema", a tada je tamburaški sastav KUD-a "Lipa" izveo pjesme "Svjetla u noći" i "Rodio se spasitelj". Pjevačka skupina KPD Ukrajinaca "Karpati" Lipovljani otpjevala je na ukrajinskom jeziku ukrajinske božićne pjesme "koljade": "U Veflejem radist stala" i "Vo Veflejem i nynji novyna". Pjevalo se i na češkom jeziku u izvedbi pjevačke skupine Češke besede "Lepeze" koje su otpjevale pjesme "O svata doba" i "Bila Vanoce". "Lira" je potom izvela još dvije pjesme "Božićna noć" i "Gloria, gloria" a pjevačka skupina mladih "Veritas" na engleskom jeziku "Hallelujah" i "O Holy night". Za sam kraj koncerta, svi izvođači su izašli na pozornicu i zajednički otpjevali po jednu kiticu božićne pjesme "Tiha noć" na hrvatskom, češkom, slovačkom i ukrajinskom jeziku.

Ivan Semenjuk

U Kaniži proslavljen blagdan Svetog Nikole

Dana 6. prosinca 2016. godine u Društvenom domu u Kaniži bilo je puno djece.

Proslavljen je jedan od omiljenih dječjih zimskih blagdana - Sv. Nikola. Blagdan dobrote i darivanja ostat će u

lijepom sjećanju mališana. Sveti Nikola je posjetio djecu iz Kaniže jer neumorno cijelu godinu uvježbavaju ukrajinske plesove kojima promiču ukrajinsku kulturu diljem Lijepe Naše.

Plesači mlađe plesne skupine bili su oduševljeni dolaskom Svetog Nikole u prostorije UKPD-a "Taras Ševčenko". Djeca su obradovala Svetog Nikolu recitacijama i pjesmama na hrvatskom i ukrajinskom jeziku. Sveti Nikola pohvalio je vrijednu djecu za veliki trud i rad u Društvu i znanje koje stječu na nastavi ukrajinskog jezika u školi. Pohvalio je i djecu koja još nisu krenula u prvi razred a već pohađaju nastavu ukrajinskog jezika te su zajedno s učenicima mlađe grupe naučili puno ukrajinskih pjesama. Sveti

Nikola nagradio je djecu poklonima, a oni su mu se zahvalili pjevajući. Zamolili su ga za zajedničku fotografiju te da ih sljedeće godine opet posjeti.

Lidija Has

Sveti Nikola stigao u Slavonski Brod – i dječici i odraslima!

Prema dugogodišnjoj tradiciji naših ukrajinskih društava, i ove godine odrasli misle na svoje najmlađe. Činjenica da su sva naša dječica bila vrlo marljiva ove godine, da su redovito dolazili na probe i sudjelovali na brojnim manifestacijama, odraslima čini veliko zadovoljstvo nagraditi ih za njihovu upornost i dosljednost. Tako je i u Slavonski Brod 6. 12. stigao naš dragi gost, Sveti Nikola. Mališani su priredili prekrasan prigodni program, te uz pjesmu i ples dočekali svog najdražeg zaštitnika,

Svetog Nikolu, koji ih je pozvao k sebi i darivao ih poklonima. Nema ničega ljepšega od dječjeg veselja, cike i smijeha. Vjerujemo da se Svetom Nikoli svidio program i da će pohoditi naše mališane i iduće godine.

Odraslima je Sveti Nikola 9.12. poklonio književno-dramsku večer "Dramaturgija – stranac ili gost" u Gradskoj knjižnici Slavonski Brod, u organizaciji Društva za ukrajinsku kulturu iz Zagreba i UKPD "Ukrajina" iz Slavenskog Bro-

da. Gosti večeri su bili Aleksa Pevlešin i viša lektorica Katedre za ukrajinski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu Darija Pavlešen. Gospodin Pavlešin predstavio je prijevode drama "Pet kazališnih komada" Oleksandra Irvanica, "Tri autora" Oleksandra Irvanica, Jaroslava Steljmaha i Alekse Pavlešina, a kroz 20-minutnu prezentaciju, gospodin Pavlešin predstavio je svoj CD "Nijemi krik – igrati Steljmaha".

Nives Romanjek

Posjet Svetog Nikole djeci KPD Ukrajinaca "Karpati" – Lipovljani

Sveti Nikola je 7. prosinca 2016. godine posjetio djecu, pripadnike plesne skupine Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani i učenike koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika u Osnovnoj školi Josipa Kozarca Lipovljani.

Interpretacijama pjesma posvećenih Svetom Nikoli i plesom "Kazačok", djeca su prizvala Svetog Nikolu koji ih je posjetio u sjedištu "Karpata" Lipovljani. Program koji su pripremili djeca pod vodstvom nastavnice ukrajinskog jezika (poslat će ime i prezime nastavnice) i

potpredsjednika "Karpata" Mirka Fedaka pratili su i nastupom bili oduševljeni

odrasli, a nastup je pratila i pohvalila i ravnateljica OŠ Josipa Kozarca Lipovljani. Nakon programa koji su izveli, za njihovo dobro zalaganje i izvedeni program, svu djecu je pojedinačno nagradio Sveti Nikola prigodnim poklonima. Kao zahvalu za organiziranje i izvedbu programa, prigodnim poklonima su nagrađeni i Sveti Nikola te nastavnica ukrajinskog jezika OŠ Josipa Kozarca Lipovljani. Nakon programa i darivanja, uslijedilo je zajedničko druženje.

Ivan Semenjuk

Preživjeli svjedoci Holodomora – Disidentski heroizam Levka Lukjanenka

● Ukrajinski disident Levko Lukjanenko

U svojoj povijesti Ukrajina ima niz istaknutih boraca za nezavisnost. Neki od tih istaknutih ljudi živi su i danas te s osmijehom i brigom prate dinamična politička i druga zbivanja u sada već neovisnoj državi. Jedan od tih nacionalnih heroja je preživjeli svjedok genocida nad Ukrajinčima odnosno Holodomora iz 1933., ujedno suosnivač Ukrajinske helsinške grupe za ljudska prava, sovjetski disident, društveni i politički aktivist Levko Hryhorovych Lukjanenko. Obnašao je dužnost čelnika Helsinške grupe od 1988., bio je član Parlamenta u tri saziva, predsjednik Udruge istražitelja za pitanja Holodomora (komunistički zločin) u Ukrajini (1994./1996., 1998./2005.), počasni doktor Južnoafričkoga Mandella instituta za političko vodstvo i jezikoslovlje, šef Vijeća starješina Ukrajinske republikanske stranke "Sobor", počasni doktor prava na Sveučilištu Alberta u Kanadi, akademik. Lukjanenko je primio neka od najviših ukrajinskih priznanja: Red Sv. Volodymyra, Časnički Križ s mačevima i titulu "Heroj Ukrajine". Autor je nekoliko knjiga: "Ispovijed na smrtnom putu", "Vjerujem u Boga i Ukrajinu", "Neću dopustiti da Ukrajina nestane", "U zemlji javorova lista", "Nacionalna ideja i nacionalna volja", "Tko su republikanci?" "Neuništiv", "Kriminalna priroda Sovjetske komunističke partije". Jedna od ovih knjiga, s nazivom "Neuništiv", odličan je uvod u sažetu biografiju o Levku Lukjanenku.

Knjigu "Neuništiv" je napisao posvetivši je ukrajinskome narodu, a u knjizi se prepoznaje da su on, njegove ideje i ideali neuništivi. Uzrok koji on pred-

stavlja postao je neuništiv zahvaljujući pjesmama njegove majke koje je slušao od djetinjstva, zahvaljujući mudrim riječima njegova oca – prastarim mudrostima njegova naroda, zahvaljujući vremenu koje je proveo u zatvorskoj ćeliji na putu prema smrti, zahvaljujući psihijatrijskom azilu u koji su se smještale posve zdrave osobe neprihvaćene i okarakterizirane kao abnormalne među Sovjetima, i zahvaljujući vremenu koje je proveo u sovjetskim zatvorima i koncentracijskim logorima u Sibiru optužen kao "ukrajinski buržujski nacionalist". Čvrste temelje koje je sagradio u svojoj obitelji, sva suđenja i pritvaranja, toliko su Lukjanenka ojačala da su ga konačno učinila "neuništivim". Njegov duh i fizička snaga nikad nisu bili slomljeni unatoč tome što je, ovaj danas uvaženi parlamentarni zastupnik, dio svoga života proveo na putu prema smrti. Kasnije je objavio knjigu "Ispovijed na smrtnom putu", u kojoj piše: "Pobjeda je od najveće važnosti, ali borba je također važna – dok se narod bori, krv mu kola venama i daje mu život i snagu. A borba će dati slobodu ovome narodu, prije ili kasnije." Kad netko čeka izvršenje smrtne kazne, obično odbaci sve maske kojima se ogrnuo i otkriva svoju suštinu. Također se osoba osvrne na cijeli svoj život, a to je učinio i Lukjanenko koji se pritom uvjerio da je činio ispravne stvari. Njegova odanost i upornost prema cilju uvijek je bila uz njega, i danas dalje stoji staložen i pouzdan kao stijena, primjer mladima i generacijama koje tek dolaze.

Levko Lukjanenko je rođen na sjeveru zemlje u selu Hrypivka (regija Černihivščyna) dana 24. kolovoza

1928. godine, u obitelji Hrycka i Natalka Lukjanenko. Levkov otac imao je osnovno obrazovanje i bio je vrlo vješt u radu sa svojim rukama – bio je sposoban obaviti bilo koju vrstu posla u selu. Više je volio raditi u tišini, ničega se ne bojeći – osim možda sovjetskih partijskih šefova. Nastojao je s njima imati što manje posla. Volio je brzo jahanje konja, priče iz kozačkoga razdoblja, i imao je veliko poštovanje prema znanju. Umjesto boce horilke (alkoholno piće), često je znao kupiti knjigu. Ako bi ga susjed upitao za posudbu nekoga alata poput grablji i nakon toga odugovlačio s vraćanjem, on bi radije otišao kupiti novi alat nego da ide kod susjeda i traži da mu se vrati onaj njegov prethodno iznajmljen.

Levkova majka bila je nešto drugačija od njegova oca. Voljela je pričati i vjerovala je da je razgovor o ozbiljnim i važnim problemima bitniji od bilo kakvoga rada. Imala je dobro logičko rasuđivanje i odlično pamćenje. Uvijek je odvažno i čvrsto zastupala svoja uvjerenja, svoju istinu i pravdu. Također je imala bolje obrazovanje od svoga muža završivši gimnaziju. Jednom što je pročitala, ostalo bi dugo zapamćeno. Voljela je pjevati ukrajinsku himnu, zabranjenu u to vrijeme, a posebno je ponavljala ove rečenice: "Metak se boji onoga tko je hrabar. Bajoneta ne može učiniti nažao onome tko je hrabar. "Na Uskrs 1942. majka Natalka svojem sinu Levku željela proricati sreću koristeći crkvenu knjigu "trebnyk" (brevijar, psaltir). Ova stoljećima stara tradicija, koja se još u nekim krajevima Ukrajine primjenjuje, proriče nekome sreću na način da nasumce čita rečenice u tekstu. U tome trenutku Natalka je pročitala: "Pravednik će kliknuti kad postigne osvetu; oprat će svoje noge u krvi opakih... ". Zatim je otvorila knjigu na drugome mjestu i pročitala drugu rečenicu: "Ako ne umreš s 33 godine, živjet ćeš do 73." I u svemu tome ima neke simbolike s obzirom da je Levko s 33 godine bio osuđen na smrt, da bi nakon dva mjeseca njegova kazna bila izmijenjena. Osuđen je na 15 godina teškoga rada u koncentracijskome logoru. Tih 15 godina teškoga rada u sovjetskim koncentracijskim logorima ubilo je velik i nepoznat broj ljudi, ali Lukjanenko ih je uspio preživjeti. Preživio je da bi nakon puštanja na slobodu i dalje vodio borbu za oslobođenje i zaštitu ljudskih prava. Ponovno je pritvoren i osuđen na više godina, i ponovno je nakon puštanja na slobodu nastavio borbu protiv sovjetskih zločina, za neo-

visnost Ukrajine.

U jesen 1943., nakon dvije godine njemačke okupacije, selo u kojemu je živjela obitelj Lukjanenko, očekivalo je ofenzivu Crvene armije koja je Ukrajinu trebala ponovno osloboditi od nacisti. Kako su se sovjetske vojne jedinice približavale, seljani su se posakrivali u svoje kutove kuća i skloništa kako se ne bi našli na putu zalutalih metaka. Levkov otac u jednome je takvom trenutku pomalo odvažno stao ispred kuće promatrajući dolazak sovjetskih trupa. Počeo je zabrinuto sam sebi komentirati dolazak Crvene armije. Pribojavao se gladi koja je Ukrajinu pod sovjetskom vlašću zadesila više puta, posebno 1933. godine u kojoj je umrlo nekoliko milijuna ukrajinskih građana. Otac Hryčko je to komentirao drhtavih usana, a i suza mu bijaše potekla, što je primijetio mladi Levko kojemu se ta slika zauvijek urezala u pamćenje i danas bolno srce.

Levko je bio premlad da bi sudjelovao kao vojnik u Drugom svjetskom ratu, ali je sovjetsku vojsku odslužio nakon rata i bio je redovno otpušten iz aktivne službe s 22 godine života. Do tada je pročitao brojne knjige, a posebno su mu se sviđala dva toma povijesti diplomacije. Tada je došao do zaključka da "nema ničega važnijeg od nacionalnih interesa". Prema njemu, "nacionalni interes je vrhunac koji stoji iznad svih ostalih ljudskih težnji". Odlučio je da će to biti njegov put i da će tome posvetiti život. Smatrao je da će puno postići ako uspije zauzeti visoke državne dužnosti, a obzirom da je sva snaga Sovjetskoga Saveza bila centrirana u rukama Komunističke partije, odlučio je doseći visoko mjesto u njezinoj hijerarhiji. Čovjek ne može u njoj napredovati ako ne posjeduje visoko obrazovanje i ne postane njezin član. S obzirom da je jedan od načina da se mladi priključe stranci uvjetovan priključivanjem Komunističkoj omladinskoj organizaciji, Levko je postao "komsomolac" (skraćenica za člana organizacije). Krenulo mu je za rukom sve kako je zamislio, postao je bruceš na Pravnom odjelu Moskovskog sveučilišta i konačno se upisao u Sovjetsku komunističku partiju. Pritom je oženio Nadiju Buhajevsku, djevojku iz rodnog mu sela, ali je i sam priznao da mu supruga u braku nije bila sretna. "Ona je željela miran obiteljski život, a ja sam bio stalno opsjednut razmišljanjima o Ukrajini. "Kako kaže, nije svojoj supruzi pružio sreću i s vremena na vrijeme pomisli kako bi bilo bolje da se nije njome oženio i pružio joj time toliku patnju.

Nakon diplome, Levko se zaposlio u zapadnoj ukrajinskoj regiji Ljvivščyni

koja se nalazila pod posebnim promatranjem s obzirom da su državne vlasti taj dio Sovjetskoga Saveza smatrali izrazito opasnim i leglom ukrajinskoga buržujkoga nacionalizma. Levko se zaposlio u Regionalnom komunističkom odboru stranke u Radehivu, od kuda je poslovno obilazio obližnja sela pritom slušajući priče o herojskoj borbi članova Organizacije ukrajinskih nacionalista koji su se istovremeno borili protiv nacističke i sovjetske okupacije. Slušao je o ciničnim sovjetskim kampanjama i strašnim metodama kojima su prisiljavali seljake da se pridruže kolektivnim farmama. Zajedno s dva prijatelja Stepanom Virunom i Vasyljem Luckivom (pristaše neovisnosti Ukrajine), Levko je 1959. stvorio sporazum da naprave tajnu organizaciju "Ukrajinsko radničko i seljačko društvo". Levko je tada napisao program tajne stranke za koji su njegovi prijatelji vjerovali da je previše radikalna te da treba biti malo manje revolucionaran. U siječnju 1961. Levko i njegovi prijatelji su uhićeni, nakon čega je on osuđen na smrt, a prijatelji na dugogodišnje kazne. Nakon dva mjeseca osuda je izmijenjena, a Levko je poslan u Gulag (radni logor). Ova ublažavajuća odluka najvjerojatnije je donesena u sklopu disidentskog perioda tijekom 60.-ih godina i perioda poznatog kao "Hruščevljevo otopljanje".

U Gulagu je Levko proveo 15 godina, ali se pritom moralno, duhovno, pa čak i fizički nije slomio – što ne znači da nije prošao trenutke očaja i slabosti. Njegova ljubav prema životu, snažan instinkt za preživljavanjem i identitet nabijen moralom, pomogli su mu da preživi nehumane uvjete gulaških logora. Nakon puštanja na slobodu, Levko se vratio ondje gdje je i počeo svoj borbu. Pisao je proglase, manifeste, i postao je jedan od organizatora Ukrajinske helsinške grupe. Nije pozivao na oružje ili bilo kakve radikalne ideje toga tipa jer je bio uvjeren da se pobjeda može ostvariti idejama, a ne bombama. Za svoj osobni bespoštedni doprinos borbi za neovisnost Ukrajine Levko je ponovno uhićen i osuđen na 10 godina strogo čuvanoga zatvora te na 5 godina progonstva. Nakon svih pritvaranja, Levko je ukupno u zatvorima i koncentracijskim logorima proveo više od 25 godina. Nije bio osuđen za ubojstvo, pljačku ili nešto slično, već za ono što je sovjetski režim smatrao najvećim kaznenim djelom – posjedovanje stava i ideja koje su u suprotnosti sa sovjetskom ideologijom.

Levko nikada nije bio sam u svojoj borbi. U zatvorima i logorima je susretao brojne istomišljenike osuđene

iz istih ili sličnih razloga. Družio se s Ivanom Mironom, Volodymyrom Jurkivom, Myhajlom Horynjem, Valentinom Morozom, Oleksom Tyhyjem, Jurijem Lytvynom, Vasyljom Stusom, Valerijem Marčenkam i brojnim drugim osobama koje su danas poznate, neki od njih posthumno. Piše Levko u jednom od svojih memoara: "Dana 13. rujna 1986. premjestili su me iz Kučinovog zatvora u onaj u gradu Permu. Vjerojatno su mislili da će me to dotući. Ali preživio sam. Preživio sam zahvaljujući dugogodišnjem zatvorskom iskustvu, zahvaljujući mojim molitvama". On je u svom dugogodišnjem zatvorskom iskustvu vidio svašta, pokušao je protestirati na različite dostupne načine, žalio se i gladovao. Sovjeti su ga se bojali i onda kada se našao iza rešetaka Gulaga. Usprkos svim fizičkim patnjama, nikad nije priznao počinjenje grijeha i zločina koje nije počinio. Sovjeti su koristili razne metode mučenja ne bi li od njega dobili priznanje krivnje. Brojni nedužni zatvorenici priznali su krivnju samo kako bi im se olakšala ili smanjila kazna, no Levko nikada nije podlegao torturi i lažnim obećanjima. Niti u jednom trenutku. Godine koje je proveo u zatvoreništvu nastojao je iskoristiti što kvalitetnije. Naučio je engleski jezik koji mu je dobro došao nakon uspostavljanja neovisnosti Ukrajine 1991. godine. U 1992. godini imenovan je za izvanrednoga i opunomoćenoga veleposlanika Ukrajine u Kanadi. Engleski mu je također poslužio u vrijeme kad je postao predsjednik Ukrajinskoga odjela u Svjetskoj ligi za slobodu i demokraciju (1994./1997.).

Levko nikada nije radio kompromise u nesigurnim situacijama, uvijek se čvrsto držao svojih principa. Nikad nije bio umišljen, i danas rado sluša mišljenje drugih ljudi. Dapače, Levko je otvorena, ljubazna i pristupačna osoba koja voli čitati knjige i slušati klasičnu glazbu. Uz sve to, izrazito voli Ukrajinu: "Volim Ukrajinu toliko puno, toliko snažno. Da moj narod nestane, ne bih mogao nastaviti živjeti. Naprosto ne želim živjeti bez moga naroda... Ako je moj narod osuđen na propast, ja moram propasti prvi. Toliko je ljudi u svijetu, da bi moj nestanak bio posve neprimjetan." Levkovi prijatelji često kažu da nije slučajno to što je njegov rođendan upravo na Dan neovisnosti Ukrajine 24. kolovoza. Ukrajina je sličnih domoljuba stvorila u izobilju i ponekad je strancu teško razumjeti istinsku ukrajinsku dušu ako nije upoznao makar jednog od njih, patriota poput Levka Lukjanenka.

Sergej Burda

Najviše spomenika u svijetu postavljeno piscu Tarasu Ševčenku

Ukrajinski duh se naglašava podizanjem spomenika Ševčenku

● Priprema grobnice Tarasu Ševčenku u Kanjivu

Velikom pjesniku i slikaru Tarasu Ševčenku u Ukrajini i svijetu je podignuto oko 1100 spomenika, što je najveći broj spomenika u čast jednoj osobi.

U Ljvivu je, prigodom 149. godišnjice ponovnog pokapanja pjesnika u Kanjivu, koja će se obilježiti 22. svibnja, izdana mapa "Spomenici Tarasu Ševčenku u Ukrajini i svijetu".

Na mapi su označena mjesta na kojima su podignuti spomenici Tarasu Ševčenku, nabrojani su muzeji, opisana kratka biografija, a također su prikazane i fotografije pedesetak spomenika, počevši od sela Tarasa Ševčenka pa sve do Argentine, Kanade, SAD-a, Gruzije, dakle svugdje gdje je postojala ukrajinska zajednica.

Najviši na svijetu spomenik Ševčenku, visine 7 metara, nalazi se u Kovelu na Volyni. A najviše mjesto na Zemlji na

kojem je postavljen spomenik je u Kabardino-Balkariji na 4200 metara iznad razine mora.

Prvi spomenik pjesniku i slikaru bio je izgrađen u Sankt-Peterburgu, godinu dana nakon smrti Ševčenka, a prvi spomenik u Ukrajini je bio postavljen u Harkivu 1897. godine.

Gotovo na svim kontinentima svijeta, osim Afrike, postoji spomenik Ševčenku. Ipak, iduće godine se planira postaviti spomenik Ševčenku u Južnoafričkoj republici.

Sveukupno, u 47 država svijeta je podignuto točno 100 spomenika. U Rusiji postoji 9 spomenika Ševčenku, u Kazahstanu 4. Spomenici još nisu postavljeni u Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Estoniji, Latviji i Kirgiziji. Kritičari umjetnosti smatraju jednim od najoriginalnijih spomenika Ševčenku onaj u Rimu, gdje je

pjesnik prikazan kao antički filozof. A prema umjetničkoj vrijednosti, kritičari izdvajaju spomenike u Harkivu, Kyjivu, Kanjivu i Washingtonu.

Najviše spomenika Ševčenku je postavljeno u Halyčyni (Galicija, zapadna Ukrajina) pola tisuće, gdje Ševčenko nije nikada ni bio. Seljani su postavili prvi spomenik u okolici Ljviva (Lavova, ukr. Львів) 1911. godine u selu Lysnyči, gdje je sačuvan do danas.

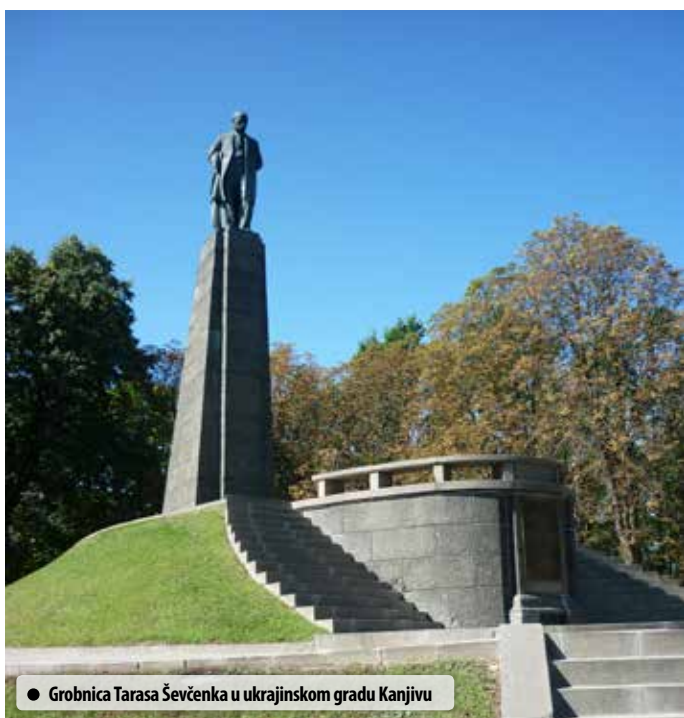
Općenito, spomenici Ševčenku su se masovno postavljali u četiri navrata. Prvi val masovnog podizanja spomenika je bio povodom 100. godišnjice rođenja pjesnika 1914. godine. Drugi val je bio nakon ujedinjena Zapadne Ukrajine (1939.), treći val - nakon Staljinove smrti (1953. godine), a četvrti i najveći val je bio početkom 1990-ih godina, u vrijeme obnavljanja neovisnosti Ukrajine.

Četiri značajna datuma u životu Ševčenka koje mora znati svaki Ukrajinac su:

- 9. ožujka 1814. godine - dan rođenja Tarasa Ševčenka
- 10. ožujka 1861. godine - dan smrti pjesnika,
- 22. travnja 1838. godine - bio je otкупljen iz kmetstva,
- 22. svibnja 1861. godine - ponovno pokopan u Kanjivu.

Ševčenko ima veliku ulogu u životu svakog Ukrajinca. Ukrajinski duh se naglašava podizanjem spomenika Ševčenku te većinu proslava Ukrajinci obilježavaju pored spomenika Tarasu Ševčenku.

S ukrajinskog prevela Lidija Sturko Kaluđer

● Grobnica Tarasa Ševčenka u ukrajinskom gradu Kanjivu

● Spomenik Tarasu Ševčenku u Zagrebu

